

BIULETYN

Nowogródzkiego Wojewódzkiego Towarzystwa Rolniczego

Baranowicze, ul. Piłsudskiego Nr. 34.

CENA OGŁOSZEŃ

1 strona przed tekstem	35 zł.	1 strona za tekstem	20 zł.
$\frac{1}{2}$ " " "	20 "	$\frac{1}{2}$ " " "	10 "

Rozpoczynając Rok Nowy 1928 Nowogródzkie Wojewódzkie Towarzystwo Rolnicze składa wszystkim swym Członkom najlepsze życzenia. Niech rok ten będzie rokiem pomyślności i szczęścia w życiu każdego z nas i całego Państwa Polskiego! Niech będzie świadkiem tryumfu idei zgodnej zbiorowej współpracy wszystkich warstw i klas społeczeństwa naszego dla podniesienia dobrobytu ogólnego i osiągnięcia szczęśliwości powszechnej,—tej idei, którą Towarzystwa postawiły sobie za cel w stosunku do naszej wielkiej rodziny rolniczej. Życzymy Członkom Towarzystwa, by czynem swym służąc tej wzniosłej idei conajrychlej doczekali pięknych owoców swej pracy jak na swych własnych zagonach umiłowanej ziemi Nowogródzkiej, tak i na szerokiej niwie podniesienia ogólnej kultury rolnej, rozkwitu Towarzystw, w których działalność nasza społeczno-rolnicza się skupia. Życzymy Im siły woli i hartu ducha, życzymy wiary we własną moc i zwycięstwo hasła, które na swym sztandarze wypisali, i energii niezbędnej do przełamania piętrzących się przeciwności. Niech Bóg błogosławi nam w pracy!

Program pracy na 1928 r.

Rok ubiegły stał się rokiem przełomowym w historii rozwoju Nowogródzkiego Wojew. Tow. Rolniczego. W drugiej jego połowie dzięki wydatnemu zwiększeniu zapomóg ze strony Państwa i wyteżonej pracy ludzi, kierujących zrzeszonymi w N.W.T.R. organizacjami, zostały ostatecznie ugruntowane fundamenty Towarzystwa na całym terenie ziemi Nowogródzkiej.

Rok 1927 zastał w Nowogródzczyźnie tylko 6 Okręgowych Towarzystw Rolniczych; z nich 3 były prawie nieczynne. Pozostał 8 Towarzystw pracujących w całej pełni: W powiecie Wołżyńskim powstało nowe Towarzystwo, Stołpeckie ożyło po dłuższym letargu,—Nowogródzkie, Słonimskie i Szczuczyńskie pomyślnie wyszły z ciężkiego kryzysu, który groził im bardzo poważnie. Trzy pozostałe Towarzystwa, zwłaszcza Lidzkie, a następnie Baranowickie zrobiły dalsze znaczne postępy w swym rozwoju. Zaczynaliśmy rok miniony z 3 instruktorami w powiatach i przychodzącym na parę godzin dziennie sekretarzem N.W.T.R.; obecnie personel nasz prócz asystentów kontroli obór i instruktorek składa się z 9 instruktorów okręgowych, stałego sekretarza i 4 specjalistów, kierujących pracami N.W.T.R.—Zakres tych prac odpowiednio się rozszerzył. Ilość kółek rolniczych w ciągu ostatnich 3 miesięcy wzrosła w $2\frac{1}{2}$ razy, odbył się szereg kursów, cieszących się wielką frekwencją, pogadanek, pokazów hodowlanych, powstało 7 kół kontroli obór. Akcja społeczno—gospodarcza zaczęła się szerzej rozwijać, ze specjalnem zwróceniem uwagi na mleczarstwo. Zawiązano Związek Producentów Sera Litewskiego. Prace z zakresu nasiennictwa i doświadczalnictwa ogólnego oraz rozwoju uprawy lnu posuwały się naprzód. Sekcja leśna rozwinęła szeroką działalność, a biuro jej prowadzi bardzo poważne prace z zakresu organizacji gospodarstw leśnych. Zrzeszenia Ziemianek i Kół Gosp. Wiejskich we wszystkich powiatach prowadzą akcję oświatową. Zainteresowanie ogólne działalnością Towarzystw wzrosło, a wystawa obwodowa w Baranowiczach dowiodła, że prace naszych organizacji rolniczych nie są bezowocne. Rok 1928 zastał na warsztacie naszym cały szereg prac nowych, ze względu na brak środków lub ludzi, jeszcze nie rozpoczętych, ale poważnie przygotowanych. Są to sprawy pierwszorzędnej dla rolnictwa wagi, jak organizacja działu meljoracyjnego, łąkarstwa czyli hodowli traw i uprawy łąk, biura rachunkowości rolnej przy Wojew. Tow. Rolniczem i inne, omawiane i opracowywane obecnie w Towarzystwach. Toteż rok nowy rozpoczynamy w zgoła innych warunkach od zeszłego. Program prac zakreśliliśmy szerzej, a jesteśmy pewni, że ogół nasz z całą energją i zrozumieniem pomoże go wykonać. Szczegółowo uwydatnia go umotywowany preliminarz Nowogr. Wojew. Tow. Rolniczego, który niżej podajemy, sądząc że zainteresuje on naszych czytelników.

PRELIMINARZ BUDŻETOWY

Nowogródzkiego Wojewódzkiego Towarzystwa Rolniczego na 1928/9r.

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapo- mogi Min.Rol.	zapo- mogi Sejmik.
I. Administracja.					
1	Sekretarz Towarzystwa a 350 zł.	4200	4200		
2	Kancelistka—Maszynistka a 150 zł.	1800	1800		
3	Woźny a 100 zł. mies.	1200	1200		
4	Lokal, światło i opał biuro a 230	2760	2760		
5	Wydatki biurowe i porto	1000	1000		
6	Koszty delegacji rozjazdu i diety	1000	1000		
7	Nieprzewidziane wydatki	1800	1800		
	RAZEM . .	13760	13760		
II. Dział Rolny.					
1	Inspektor rolny przy N.W.T.R. jednocześnie kierownik ogólny a 600 zł. mies.	7200		7200	
2	Koszty jego rozjazdów a 200 zł.	2400		2400	
3	Skompletowanie podręcznej bibliot.	500		500	
4	Zwrot. kosztów rozjazdów kierownikowi Sekcji Nasien- nej przy kwalifikacji zbóż	400		400	
	RAZEM . .	10500		10500	
III. Dział Hodowlany.					
1	Inspektor hodowli i kierownik W-tu Hodowl. N.W.T.R. a 600 zł.	7200		7200	
2	Koszty jego rozjazdów a 200zł.	2400		2400	
3	Instruktor hodowlany a 400 zł.	4800		4800	
4	Koszty jego rozjazdów a 150 zł.	1800		1800	
5	Druki i księgi hodowlane	3000	3000		
6	Skompletowanie biblioteczki f.	500		500	

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środk własne	zapo- mogi Min.,Rol.	zapo- mogi Sejmik.
7	Kupno aparatu fotograficznego	600		600	
8	Przeprowadzenie pokazowego żywienia w 35 miejscach a 100 zł.	3500		3500	
9	Koszty dokonania licencji klaczy w 4 powiatach	2000	2000		
10	Instruktor hodowli trzody chlewnej a 400 zł. mies.	4800		4800	
11	Koszty jego rozjazdów a 150 zł.	1800		1800	
12	Djety i zwrot kosztów podróży inspektorowi hodowli owiec dla zbadania pogłowia owiec w woj. Nowogródzkim 4 mies. a 250 zł.	1000		1000	
13	Zaopatrzenie inspektora hodowli owiec w szczypcę do numerowania owiec 150zł., szczypcę do tatuowania—200 zł., szczypcę do nacięć—60 zł., numerki metalowe z sygnum N.W.T.R.—200 zł.	610	200	410	
14	100 pigulek distolu a 2 zł.	200		200	
15	Instruktor hodowli drobiu a 400 zł.	4800		4800	
16	Koszty jego rozjazdów a 150 zł.	1800	600	1200	
17	Kupno jednego inkubatora	600		600	
18	Stypendjum dla jednej uczennicy w hodowli drobiu 10 mies. a 70 zł.	700		700	
19	Dodatek do pensji instruktora mleczarskiego a 150 zł.	1800		1800	
RAZEM . .		43910	5800	38110	
IV. Dział serowarski.					
1	Instruktor serowarski a 400 zł. mies.	4800		4800	
2	Koszty jego rozjazdów a 200 zł.	2400		2400	
RAZEM . .		7200		7200	

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapo- mogi Min.Rol.	zapo- mogi Sejmik.
V. Dział rachunkowości rolnej					
1	Pobory instruktora rachunk. a 400 zł.	4800	1200	3600	
2	Koszty jego rozjazdów a 150 zł.	1800	600	1200	
3	Biurowe i porto	500	500		
4	Druki	500	500		
	RAZEM	7600	2800	4800	
VI. Dział Inniarski					
1	Pobory instruktora Inniarskiego a 400 zł.	4800		4800	
2	Koszta jego rozjazdów a 150 zł.	1800		1800	
3	Przeprowadzenie 20 doświad- czeń	2000		2000	
4	Koszty rozjazdów komis. kwalif.	2800		2800	
5	Organizacja premjowania zas- iewów Inian.	2100	1050	1050	
	RAZEM	13500	1050	12450	
VII. Dział oświatowy.					
1	Organizacja dwóch walnych zjazdów oświatowych	1000	1000		
2	Kupno przyczółki dla latarni projekc.	800		800	
3	Dokompletowanie biblioteki N.W.T.R. i pisma rolnicze	1000		1000	
	RAZEM	2800	1000	1800	
VIII. Dział łąkarski.					
1	Pobory instruktora uprawy łąk a 400 zł.	4800	1200	3600	
2	Koszty jego rozjazdów a 150 zł.	1800	360	1440	
3	Kupno nasion, traw i nawozów	300		300	
4	Kupno wału dla torfów i pluga łąkowego	600		600	
5	Pomoce naukowe	300		300	
	RAZEM	7800	1560	6240	

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapo- mogi Min.Rol.	zapo- mogi Sejmik.
IX. Dział ogrodn.-pszczeln.					
1	Pobory instruktora pszczeln. ogr.	4800		4800	
2	Koszty jego rozjazdów a 150 zł.	1800	600	1200	
3	Założenie 20 ogrodów wzoro- wych po 30 drzew a 3 zł.	1800		1800	
4	Nabycie kompletu przyrządów i narzędzi pszczelniczo-ogrodn.	1800		1000	
	RAZEM .	9400	600	8800	
X. Dział Leśny.					
1	Pobory inspektora leśnego a 500 zł.	6000	3000	3000	
2	Koszty jego rozjazdów a 200 zł.	2400	2400		
3	Organizacja biura Leśnego	500	500		
4	Organizacja kursów dla leśni- czych i gajowych	1000		1000	
5	Nabycie narzędzi i przyrządów leśniczych dla biura leśnego	1000		1000	
6	Pomoce naukowe	500		500	
	RAZEM .	11400	5900	5500	
XI. Sekcja Kół Gospodyń Wiejskich.					
1	Pobory stałej objazd.instruktorce	3600		3600	
2	Koszty jej rozjazdów	1200		1200	
3	Instruktorce kroju i szycia	2400	1440	960	
4	Instruktorce tkactwa	2400	960	1440	
5	Kinematograf	2000		2000	
6	Nabycie biblioteki	500		500	
7	Organizacja odczytów i kursów	1000		1000	
8	Koszty wycieczki gosp. wiejsk. na Zachód	1500	500	1000	
9	Uruchomienie 2 apteczek weteryn. podr.	200		200	
	RAZEM .	14800	2900	11900	
XIII. Pokaz—jarmark w Ba- ranowiczach.					
1	Organizacja Wojew. pokazu jarmarku	5000		5000	
	OGÓLEM .	148870	38970	109900	

PRELIMINARZ BUDŻETOWY

Okręgowego Towarzystwa Rolniczego w Lidzie
na 1928/29.

L p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			ś odki własne	zapo- mogi Min. R.	zapo- mogi Sejmik
I. Wydatki personalne.					
1	Instruktor rolny a 400 zł. mies.	4800		4800	
2	Instruktor hodowlany a 400 zł.	4800	2400	1200	1200
3	4 asystentów kontroli obór	7200	3600	1800	1800
4	Instruktor ogrodniczo - pszczel- niczy	3600	1000	1300	1300
5	Instruktorka Kół Gospodyń Wiejskich	3600	1200	2400	
6	Sekretarz	600	600		
7	Koszty rozjazdów i diety inst- ruktorów	6000	2000	2000	2000
	RAZEM . .	30600	10800	13500	6300
II. Wydatki biurowe.					
1	Komorne za lokal	900	900		
2	Opał i światło	400	400		
3	Materiały piśmienne i druki	500	500		
4	Porto pocztowe i drobne	400	400		
	RAZEM . .	2200	2200		
III. Dział hodowlany.					
1	Organizacja 8 pokazów hodo- wanych bydła	2400	400	1000	1000
2	Zakup 3 stadników rasy czer- wonej	3600			3600
3	Zakup 6 knurków	1200			1200
4	„ 6 tryków	900			900
5	„ 3 aparatów Gerbera i preperatów chemicznych	1650		1650	
6	Zakup 2 szczypiec do kolczy- kowania, 4 szpryce „Re- kord“ do szczepionek, 4 tro- kary, kółka do buhai	400	100	100	200
7	Pokazowe żywienie inwentarza	2000	600	400	800
8	Urochomienie 4 apteczek we- teryinaryjn. przy kólkach	800	200	300	300

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapom. Min. Roln.	zapo- mogi Sejmik
9	Premjowanie pokryć przez ra- sowych buhajów (20)	5000			5000
10	Premjowanie pokryć przez ra- sowych knurów (20)	2000			2000
11	Założenie 4 gniazd „wstępnych“ owiec a 500 zł. na gniazdo	2000			2000
	RAZEM . .	21950	15000	34000	17000
	IV. Dział oświatowy.				
1	Wycieczki kółek rolniczych do zachodn. Polski	3000	400	1200	1400
2	Organizacja kursów roln. i od- czytów	3000		1500	1500
3	Zakup biblioteczek i uzupeł- nienie starych	1900	600	800	500
4	Akumulator do lampy projekc. i przezroc.	200		200	
5	Zapomogi dla budujących się domów ludowych	1500	600	400	500
6	Prenumerata pism	240	240		
7	Zaprowadzenie rachunkowości w drobnych gospodarstwach	600	300	200	100
8	Subsydjum na stypendjum dla kilku kandydatów do szkół roln. i fachow.	1000		1000	
	RAZEM . .	11440	2140	5300	4000
	V. Dział Rolniczy.				
1	Organizacja doświadczeń od- mianowych i nawozowych	800	100	100	600
2	Uzupełnienie 3-punktów czysz- czenia nasion	1500			1500
3	Nabycie treszczotki do czysz- czenia lnu	700			700
4	Zakup narzędzi rolniczych dla Kółek do uprawy roli	1200	800		400
5	Zakup narzędzi dla organizacji pólek doświadczalnych — Planet 260 zł. siewnik rzędo- wy 700 zł., młocarnia ręcz- na 400 zł. głębosz 70 zł.	1420		1420	

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapom. Min. Roln	zapo- mogi Sejmik
6	Zakup drzewek owocowych	800	200		600
7	Organizacja 3 pokazów uprawy roli	450		300	150
8	Organizacja spółki maszynowej (25% wartości maszyn)	750		750	
	RAZEM . .	8820	1400	3470	3950
	VI. Sekcja Kół Gospodyń Wiejskich.				
	a) Dział ogólny.				
1	Wynagrodzenie sekretarki	600	600		
	Kancelaryjne	200	200		
	Rozjazdy instruktorki	600		600	
	Drobne wydatki i nieprzewidziane	150	150		
	RAZEM . .	1550	950	600	
	b) dział oświatowy.				
2	3 miesięczne kursy szycia w 6-ciu miejscowościach	3480	1000	2480	
	3 dniowe kursy higieny w 6 miejscowościach	180	180		
	3 dniowe kursy ogrodnictwo-pszczelnicze	240		240	
	5 dniowe kursy gotowania w 5 miejscowościach	300	300		
	Skompletowanie biblioteczki	200		200	
	Prenumerata pism	80	80		
	RAZEM . .	4480	1560	2920	
	c) Dział hodowli drobiu.				
3	Założenie wzorowej stacji drobiowej w Skrzybowcach przy domu ludowym				
	a) urządzenie kurnika	1000			1000
	b) drut	500			500
	c) egzemplarze zarodowe	600			600
	d) pensja gospodyni	1440		1440	
	e) opał i światło	100	100		
	f) karm dla drobiu	100	100		
	RAZEM . .	3740	200	1440	2100

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapom. Min. Roln.	zapo- mogi Sejmik.
4	Dział nasienne-ogrodniczy. Kupno warzyw i kwiatów	300	300		
5	Dział przemysłu ludowego. Kurs 6-cio dniowy wyszkolenia prelegentek i registratorok tkaczek, słuchaczkami będą członkinie kół gosp. wiejsk. i wszystkie instruktorki	500		500	
	Zakup lnu, bawełny i farb	1100	1100		
	Rozpowszechnienie broszurek z dziedziny przemysłu ludo- wego	100		100	
	Zakup i rozesłanie do gmin i szkół tablic agitacyjnych przemysłu ludowego	100		100	
	Nagroda dla najlepszej zaregi- strowanej tkaczki — warsztat tkacki	800			800
	Koszty kancelaryjne	300	300		
	Wakacyjny kurs dla nauczycieli ludowych przy kursach do- kształcających	100	100		
	RAZEM . .	3000	1500	700	800
VII. Sumy przejściowe.					
1	Kredyt na zorganizowanie mle- czarni	9000			9000
2	Kredyt dla budujących się do- mów ludowych	3000			3000
3	Kredyt na zakup nasion	2500	1500		1000
	RAZEM . .	14500	1500		13000
VIII. Pokaz jarmark.					
1	Subsydjum na urządzenie w Baranowiczach wojewódzkie- go pokazu-jarmarku.	1000			1000
	RAZEM . .	107480	24650	31480	51350

PRELIMINARZ BUDŻETOWY

Okręgowego Towarzystwa Rolniczego w Baranowiczach
na 1928/29 r.

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapo- mogi Min.Rol.	zapo- mogi Sejmik.
I. Dział ogólny.					
a) wydatki personalne.					
1	Instruktor rolny a 400 zł. mies.	4800		4800	
2	Subsydjum na utrzymanie per- sonelu fachowego a 400 zł.	4800	3000		1800
3	Instruktor Kół Gosp. Wiejsk.	3600	1200	2400	
4	3 asystentów kontroli obór	5400	2760	2700	
5	Pobory sekretarza	1200	1200		
6	Koszty rozjazdów i diety ins- truktorów i asystentów kon- troli	5400	2700	2300	400
7	Praktykant dla sprzętu do- świadczeń w ciągu 3 miesie- cy a 100 zł.	300		300	
	RAZEM . .	25500	10800	12500	2200
b) wydatki biurowe.					
1	Komorne za lokal	600	600		
2	Opał i światło	350	350		
3	Materiały piśmienne i druki	250	250		
4	Pocztowe, porto i drobne	360	360		
	RAZEM . .	1560	1560		
II. Dział Hodowlany.					
1	Organizacja 5 pokazów hodo- wanych	1500		1500	
2	Założenie 4 gniazd owczych w celu wytworzenia materia- łu zarodowego	2000			2000
3	Zakup 3 stadników rasy czerw. polsk.	3600			3600
4	Zakup 6 knurków	1200			1200
5	Nabycie 2 aparatów Gerbera	1000		1000	
6	Pokazowe żywienie inwentarza	1200	200	500	500

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapom. Min. Roln.	zapo- możi Sejmik.
7	Uruchomienie 3 podręcznych apteczek weterynaryjnych	600		300	300
8	Premjowanie pokryć przez rasowych buhajów (20 szt.)	5000			5000
9	Premjowanie pokryć przez rasowych knurów (20 szt.)	2000			2000
10	Postawienie 10 tryków	500			500
	RAZEM . .	18600	200	3300	15100
	III Dział rolny.				
1	Organizacja doświadczeń odmianowych i nawozowych	600		300	300
2	Skompletowanie drugiej stacji czyszczenia nasion	3000			3000
3	Nabycie treszczotki do czyszczenia lnu	700		700	
4	Organizacja spółki maszynowej (25% wartości maszyn)	750		750	
5	Kupno narzędzi dla przeprowadzenia doświadczeń uprawy roli	1200			1200
6	Zaprowadzenie rachunkowości u drobnych rolników	500		250	250
	RAZEM . .	6750		2000	4750
	IV. Dział oświatowy.				
1	Wycieczka członków kółek Rolniczych do zachodniej Polski	2000	250	1000	750
2	Organizacja kursów roln. oświatowych	2000		1000	1000
3	Zakup biblioteczek i uzupełnienie starych	1200	200	500	500
4	Nabycie przezroczy i lampki spirytusowej	350		350	
5	Stypendjum dla jednego kandydata do szkoły mleczarskiej w Rzeszowie	1200		1200	
6	Stypendjum dla kandydatki do szkoły drobiarskiej w Julinie.	750		750	
7	Prenumerata pism	240	240		
	RAZEM . .	7740	690	4800	2250

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapo- mogi Min.Rol.	zapo- mogi Sejmik.
V. Sekcja Kół Gospodyń Wiejskich.					
1	Kupno jednej maszyny do szy- cia dla instruktorki	470			470
2	Nabycie warsztatu tkackiego	200			200
3	Nabycie 2 apteczek podre- cznych	100			100
4	3 miesięczne kursy szycia w 6 miejscowościach	3480	1000	2480	
5	3 dniowe kursy higieny w 6 miejscowościach	180	180		
6	3 dniowe kursy ogrodniczo- pszczelnicze	240		240	
7	5 dniowe kursy gotowania w 5 miejscowościach	300	300		
8	Skompletowanie biblioteczki	200		200	
8	Prenumerata pism	80	80		
RAZEM . .		5250	1560	2920	770
VI. Kredyty przejściowe.					
1	Kredyt na zorganizowanie mle- czarni	5000			5000
2	Kredyt dla budujących się do- mów ludowych	3000			3000
3	Kredyt na zakup nasion i zbóż siewnych	2000			2000
RAZEM . .		10000			10000
VII. Urządzenie wsi wzorowej im. Adama Mickiewicza w Zaosiu.					
1	Na przeprowadzenie komasa- cji wsi Zaosie od 300 ha a 6 zł.	1800	600		1200
2	Uzupełnić punkt czyszczenia nasion: kupno tryeru Ma- rotta Nr. 3	1500			1500
3	Kupno treszczotki do czyszcze- nia lnu	700			700

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapo- mogi Min.Rol.	zapo- mogi Sejmik.
4	Sprowadzenie zboża siewnego dla całego zaścianku — pokrycie różnicy między ceną zboża siewnego a konsumcyjnego od 400 p.	800			800
5	Założenie wypożyczalni maszyn i narzędzi rolniczych: 2 kultywatorów a 165 zł. dwóch pługów nakoleśnych Ventzkiego a 130 zł., siewnika 10-rzędowego 700 zł. i brony łąkowej a 110 zł.	1400			1400
6	Na kupno i posadzenie 50 drzewek owocowych i ogrodzenie sadu	250			250
7	Kupno stadnika rasy czerw. polskiej	1800			1800
8	Kupno knura zarodowego	300			300
	RAZEM . .	8500	600		7950
VIII. Pokaz jarmark.					
1	Subsydjum na urządzenie wojewódzkiego pokazu jarmarku w Baranowiczach	2000			2000
	RAZEM . .	2000			2000
	OGÓLEM . .	85950	15410	25520	45020

PRELIMINARZ BUDŻETOWY

Okręgowego Towarzystwa Rolniczego w Wołożynie
na 1928/29.

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			ś odki własne	zapo- mogi Min. R.	zapo- mogi Sejmik
I. Dział ogólny.					
a) Wydatki peronalne.					
1	Instruktor rolny a 400 zł. mies.	4800		4800	
2	Subsydjum na utrzymanie personelu fachowego.	4800	2400		2400
3	Instruktorka Kół Gosp. Wiejs.	3600	1200	2400	
4	Asystent kontroli obór	1800	600	1200	
5	Koszty rozjazdów personelu instruktorsk.	2700		2700	
	RAZEM .	17700	4200	11100	2400
b) wydatki biurowe.					
1	Lokal, opał i światło	600	600		
2	Biurowe i porto	500	500		
	RAZEM .	1100	1100		
II. Dział hodowlany.					
1	Organizacja 2 pokazów ho- dowlanych	600		300	300
2	Kupno aparatów Gerbera	500		500	
3	Założenie 2 gniazd owczych w celu wytworzenia materiału zarodowego	1000			1000
4	Premiowanie pokryć przez 10 rasowych buhajów	2500			2500
5	Premjowanie pokryć przez 10 rasowych knurów	1000			1000
6	Uruchomienie 2 apteczek we- terynaryjnych.	400		200	200
	RAZEM .	6000		1000	5000
III. Dział rolny.					
1	Organizacja doświadczeń na- wozowych i odmianowych	500		250	250

L p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapo- mogi Min.Rol.	zapo- mogi Sejmik.
2	Skompletowanie stacji do czy- szczenia nasion	3000			3000
3	Nabycie treszczotki do czysz- czenia lnu	700		700	
4	Organizacja spółki maszyno- wej (subsydjum na pokry- cie 25% wartości maszyn)	750		750	
5	Zaprowadzenie rachunkowości u drnbnych rolników.	400		200	200
	RAZEM .	5350		1900	3450
IV. Dział oświatowy.					
1	Zakup biblioteczki rolniczej	500		500	
2	Organizacja odczytów na ze- braniach OTR.	300	300		
3	Wycieczka drobnych rolników na zachód Polski	1500		1000	500
4	Prenumerata pism i gazet	300	300		
5	Stypendjum dla dwóch kan- dydatów do szkół rolni- czych ew. mleczarskich.	1000		500	500
	RAZEM .	3600	600	2000	1000
VII. Sekcja Kół Gosp. Wiejs.					
1	Organizacja kursów tkactwa	2000		1000	1000
2	Organizacja kursów kroju i szycia	500	250	250	
3	Nabycie maszyny do szycia	470	470		
4	Nabycie warsztatu tkackiego.	150			150
	RAZEM .	3120	720	1250	1150
VI. Pokaz-jarmark.					
1	Urządzenie pokazu jarmarku wojewódzkiego w Barano- nowiczach	1000			1000
	RAZEM .	1000			1000
	OGÓŁEM .	37870	6620	17250	14000

PRELIMINARZ BUDŻETOWY

Okręgowego Towarzystwa Rolniczego w Szczuczynie
na 1928/29.

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			ś odki własne	zapo- mogi Min. R.	zapo- mogi Sejmik
I. Dział ogólny.					
a) wydatki personalne					
1	Instruktor rolny	4800		4800	
2	Subsydjum na utrzymanie per- sonelu fachowego	4800	2400		2400
3	Asystent kontroli obór	1800	600	1200	
4	Koszty rozjazdów i diety in- stroktora i asystentów	2700		1800	900
	RAZEM .	14100	3000	7800	3300
b) Wydatki biurowe.					
1	Lokal, światło i opał	600	600		
2	Materiały piśmienne, biurowe i porto.	300	300		
	RAZEM .	900	900		
II. Dział hodowlany.					
1	Organizacja 2 pokazów ¹ hodo- wanych ²	1000		500	500
2	Nabycie aparatu Gerbera	500		500	
3	Rozjazdy asystentów kontroli obór	1200	1200		
4	Pokazowe żywienie inwentarza	600		300	300
5	Uruchmienie apteczki wete- rynaryjnej	200			200
6	Premjowanie pokryć przez 10 rasowych buhajów	2000			2000
7	Premjowanie pokryć przez 10 rasowych knurów	1000			1000
8	Założenie 2 gniazd owczych dla wytworzenia materiału zarodkowego.	1000			1000
	RAZEM .	7500		1300	5000

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapo- mogi Min.Rol.	zapo- mogi Sejmik
III. Dział rolny.					
1	Organizacja doświadczeń od- mianowych i nawozowych	400		200	200
2	Skompletowanie stacji do czyszczenia nasion	3000			3000
3	Organizacja spółki maszyno- wej (subsydjum na pokrycie 25% kosztów maszyn)	750		750	
4	Koszty zaprowadzenia rachun- kowości w drobnych gospo- darstwach	300			300
	RAZEM .	4450		950	3500
VI. Dział oświatowy.					
1	Wycieczka drobnych rolników do zachodniej Polski	1000		500	500
2	Organizacja kursów roln. oświa- towych	1810		1810	
3	Zakup biblioteczek dla kółek rolniczych	800		500	300
4	Pomoc naukowe	200		200	
5	Prenumerata pism i gazet rol- niczych	150	150		
	RAZEM .	3960		3010	800

PRELIMINARZ BUDŻETOWY

Okręgowego Towarzystwa Rolniczego w Nowogródku
na 1928/29 r.

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapo- mogi Min.Rol.	zapo- mogi Sejmik
I. Dział ogólny.					
a) wydatki personalne.					
1	Instruktor rolny a 400 zł. mies.	4800		4800	
2	Subsydjum na utrzymanie personelu fachowego	4800	2400		2400
3	Sekretarz a 100 zł.	1200	1200		
4	2 asystentów kontroli obór	3600	1200	1200	1200
5	Instruktorka Koła Gosp. Wiejsk.	3500	1200	2400	
6	Koszty rozjazdów i djety in- struktorów	3600		2400	1200
7	Praktykant do sprzętu zbóż z poletek doświadczalnych na 3 mies.	300		300	
	RAZEM . .	21900	6000	11100	4800
b) wydatki biurowe.					
1	Komorne za lokal	600	600		
2	Opał, światło, obsługa	480	480		
3	Materiały piśmienne, porto i in.	315	315		
	RAZEM . .	1395	1395		
II. Dział hodowlany.					
1	Organizacja 3 pokazów hodowl.	1050		1050	
2	Założenie 4 gniazd owczych dla wytworzenia materiału zarodowego	2000			2000
3	Nabycie 2 aparatów Gerbera	1000		1000	
4	Pokazowe żywienie inwentarza	500		500	
5	Uruchomienie 2-ch apteczek weterynar.	400		200	200
6	Premjowanie pokryć przez 20 rasowych buhajów	5000			5000
7	Premjowanie pokryć przez 20 rasowych knurów	2000			2000
	RAZEM . .	11950		2750	9200

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapom. Min. Roln.	zapo- mogi Sejmik.
III Dział rolny.					
1	Organizacja doświadczeń od- mianowych i nawozowych	600		300	300
2	Skompletowanie stacji czysz- czenia nasion	3000			3000
3	Nabycie treszczotki do czysz- czenia lnu	700			700
4	Organizacja spółki maszyno- wej (subsydjum na pokrycie 25% wartości maszyn)	750		750	
	RAZEM . .	5050		1050	4000
IV. Dział oświatowy.					
1	Wycieczka członków kółek rol- niczych do zachodniej Polski	1500	300	700	500
2	Organizacja kursów rolniczo- oświatowych	1000		500	500
3	Zakup biblioteczek dla kółek rolniczych a 100 zł.	1500		1000	500
4	Zakup biblioteczki dla instruk- tora	500		500	
5	stypendjum dla 1 kandydata do szkoły rolniczej	600		600	
6	Prenumerata pism	240	240		
	RAZEM . .	5340	540	3300	1500
V. Sekcja Kół Gospodyń Wiejskich.					
1	Kupno maszyny do szycia dla instruktorki	470			470
2	Nabycie warsztatu tkackiego	100			100
3	Nabycie 2-ch apteczek podręcz- nych	100			100
	RAZEM . .	670			670
VI. Pokaz-jarmark.					
1	Subsydjum na urządzenie wo- jewódzkiego pokazu jarmar- ku w Baranowiczach:	1000			1000
	RAZEM . .	1000			1000

PRELIMINARZ BUDŻETOWY

Okręgowego Towarzystwa Rolniczego w Stolpcach
na 1928/29.

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki w. asne	zapo- mogi Min. Rol.	zapo- mogi Sejmik.
I. Dział ogólny.					
a) wydatki personalne.					
1	Instruktor rolny a 400 zł. mies.	4800		4800	
2	Subsydjum na utrzymanie personelu fachowego	4800	2400		2400
3	Instruktorka kół Gosp. Wiejsk.	3600	1200	2400	
4	Asystent Kół Kontroli Obór	1800	600	1200	
5	Koszty rozjazdów personelu instruktora.	3600		2700	900
	RAZEM . .	18600	4200	11100	8300
b) biurowe.					
1	Lokal, opał i światło	600	600		
2	Biurowe i porto	600	600		
	RAZEM . .	1200	1200		
II. Dział hodowlany.					
1	Organizacja 2 pokazów hodowlanych	600		300	300
2	Kupno 2 aparatów Gerbeña	1000		1000	
3	Założenie 2 gniazd owczych w celu wytworzenia materiału zarodowego	1000			1000
4	Premiowanie pokryć przez 10 rasowych buhajów	2500			2500
5	Premjowanie pokryć przez 10 rasowych knurów	1000			1000
6	Uruchomienie 3 apteczek weterynar.	600		300	300
	RAZEM . .	6100		1600	5600
III. Dział rolny.					
1	Organizacja doświadczeń odmianowych i nawozowych	400		200	200

L p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapo- mogi Min.Rol.	zapo- mogi Sejmik.
2	Skompletowanie stacji do czyszczenia nasion	3000			3000
3	Nabycie treszczotki do czyszczenia lnu	700		700	
4	Organizacja spółki maszynowej (subsydjum na pokrycie 25% wartości maszyn)	750		750	
5	Koszty zaprowadzenia rachunkowości u drobnych rolników	400		200	200
	RAZEM . .	5250		1850	3400
IV. Dział oświatowy.					
1	Zakup biblioteczki rolniczej	500		500	
2	Organizacja odczytów na zebraniach O.T.R.	300	300		
3	Wycieczka drobnych rolników na zachód Polski.	2000	500	1000	500
4	Prenumerata pism i gazet rolniczych	240	240		
5	Stypendjum dla 2 kandydatów do szkoły rolniczej ew. mleczarskiej.	1000		500	500
	RAZEM .	4040	1040	2000	1000
V. Sekcja Kół Gospodyń Wiejskich.					
1	Organizacja kursów kroju i szycia	500	250	250	
2	Nabycie maszyny do szycia	470			470
3	Nabycie wzorowego warsztatu tkackiego	200			200
4	Uruchomienie 2 apteczek medyczn. domow.	100			100
	RAZEM .	1270	250	250	770
IV. Pokaz-jarmark.					
4	Subsydjum na urządzenie w Baranowiczach wojewódzkiego pokazu-jarmarku.	1000			1000
	RAZEM . .	1000			1000

PRELIMINARZ BUDŻETOWY

Okręgowego Towarzystwa Rolniczego w Słonimie
na 1928/29 rok.

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki włas e	zapom. Min. Roln.	zapo- mogi Sejmik
I. Dział ogólny.					
a) wydatki personalne.					
1	Instruktor rolny a 400 zł. mies.	4800		4800	
2	Subsydjum na utrzymanie per- sonelu fachowego	4800	2400		2400
3	Instruktorka Kół Gosp. Wiejsk.	3500		2400	1200
4	Sekretarz Towarzystwa	2400	2400		
5	Woźny	1200	1200		
6	Koszty rozjazdów i diety per- sonelu instruktorskiego	3500		2700	900
7	2 asystentów kontroli obór	3600	900	1800	900
8	Praktykant dla sprzętu do- świadczeń w ciągu 3 miesię- cy	300		300	
	RAZEM . .	24300	6900	12000	5400
b) wydatki biurowe.					
1	Komorne za lokal	360	360		
2	Opał i światło	360	360		
3	Materiały piśmienne i druki	240	240		
4	Porto pocztowe, i inne	240	240		
	RAZEM . .	1200	1200		
II. Dział Hodowlany.					
1	Organizacja 5 pokazów ho- dowlanych	1500		1500	
2	Nabycie aparatów Gerbera	500		500	
3	Założenie 4 gniazd owczych w celu wytworzenia materiału zarodowego	2000	1000		1000
4	Premiowanie pokryć przez 10 rasowych buhajów	2500			2500
5	Premjowanie pokryć przez 10 rasowych knurów	1000			1000
6	Pokazowe żywienie inwentarza	750		500	250

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapot. Min. Roln.	zapo- mogi Sejmik.
7	Uruchomienie 2 weterynaryj- nych apteczek	400		200	200
	RAZEM .	8650	1000	2700	4950
	III. Dział rolny.				
1	Organizacja doświadczeń na- wozowych i odmianowych	500		250	250
2	Skompletowanie stacji do czy- szczenia nasion	3000			3000
3	Nabycie treszczotki do czy- szczenia lnu	700		700	
4	Organizacja spółki maszyno- wej (subsydjum na pokry- cie 25% wartości maszyn)	750		750	
	RAZEM . .	4950		1700	3250
	IV. Dział oświatowy.				
1	Wycieczka 30 drobnych rolni- ków na zachód Polski	2000	500	1000	500
2	Organizacja kursów Rolniczo- oświatowych	1500		750	750
3	Zakup 10 biblioteczek dla kólek roln.	1000		1000	
4	Stypendjum dla 1 kandydata do szkoły rolniczej ewent. mleczarskiej	500			500
5	Prenumerata pism i gazet	240	240		
6	Organizacja dwóch zebrań od- czytowych na walnych zebra- niach O. T. R.	300	300		
	RAZEM .	5940	1040	2750	1750
	V. Sekcja Kół Gosp. Wiejs.				
1	Nabycie 1 maszyny do szycia	470			470
2	" 1 warsztatu tkackiego	200			200
3	" 2 podręcznych apteczek	100			100
4	3 mies. kursy szycia w 6 miej- scowościach	3480	1000	2480	
5	3 dniowe kursy higieniczne w 6 miejscowościach	180	180		

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapo- mogi Min.Rol.	zapo- mogi Sejmik.
6	3 dniowe kursy ogrodniczo- pszczeln. w 6 miejsc.	240		240	
7	5 dniowe kursy gotowania w 5 miejscowościach	300	300		
8	Skompletowanie biblioteczki	200		200	
9	Prenumerata pism	80	80		
	RAZEM . .	5250	1560	2920	770
	VI. Pokaz-jarmark.				
1	Subsydjum na urządzenie w Baranowiczach wojewódzkie- go pokazu-jarmarku.	1000			1000
	RAZEM . .	1000			1000

PRELIMINARZ BUDŻETOWY

Okręgowego Towarzystwa Rolniczego w Nieświeżu
na 1928/29 r.

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapo- mogi Min.Rol.	zapo- mogi Sejmik
I. Dział ogólny.					
a) Wydatki personalne.					
1	Instruktor rolny a 400 zł. mies.	4800		4800	
2	2 asystentów kontroli obór a 150 zł	3600	1800	1800	
3	Instruktorka Kół Gosp. Wiejs.	3500	1200	1200	1200
4	Instruktor ogrodniczo - pszczel- niczy	4200	1800	2400	
5	Sekretarz a 50 zł.	600	600		
6	Koszty rozjazdów i djet per- sonelu	3600	1200	1200	1200
	RAZEM .	20400	6600	11400	2400
b) wydatki biurowe.					
1	Lokal, opał i światło	1200	1200		
2	Materiały piśmienne i porto	300	300		
	RAZEM . .	1500	1500		
II. Dział hodowlany.					
1	Organizacja 6 pokazów hodo- wanych	1800	300	1000	500
2	Założenie 4 gniazd owczych w celu wytworzenia materja- łu zarodowego	2000			2000
3	Nabycie aparatu Gerbera	500		500	
4	Pokazowe żywienie inwentarza	1500		500	1000
5	Premjowanie pokryć przez 20 rasowych buhajów	5000			5000
6	Premjowanie pokryć przez 20 rasowych knurów	2000			2000
7	Uruchomienie 2 podręcznych apteczek weterynaryjnych	400			400
	RAZEM .	13200	300	2000	10900

L. p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapom. Min. Roln.	zapo- mogi Sejmik.
III. Dział Rolny.					
1	Organizacja doświadczeń od- mianowych i nawozowych	1200	200	500	500
2	Skompletowanie stacji czysz- czenia nasion (dwuch)	1000			1000
3	Nabycie treszczotki do czyszcze- nia lnu	700		700	
4	Organizacja spółki maszyno- wej (subsydjum na pokrycie 25% wartości maszyn)	750		750	
5	Organizacja 3 pokazów upra- wy roli nowoczesnymi ma- szynami	300			300
RAZEM . .		3950	200	1950	1800
IV. Dział oświatowy.					
1	Organizacja kursów rolniczo- oświatow. i mleczarskich	1000		750	250
2	Organizacja 2 odczytów na walnych zebraniach	500			500
3	Zakub biblioteczek dla kółek roln.	1200	200	500	500
4	Zakup biblioteczki dla instrukt.	500		500	
5	Wycieczka członków Kółek Roln. do zachodniej Polski	2000	200	800	1000
6	Zaprowadzenie rachunkowości w drobnych gospodarstwach	500	100	400	
7	Stypendjum dla kandydata do szkoły mleczarskiej	750		750	
RAZEM . .		6450	500	3700	2250
V. Pokaz-jarmark.					
1	Subsydjum na urządzenie w Baranowiczach pokazu jar- marku wojewódzkiego	1000			1000
RAZEM .		1000			1000

L p.	Wyszczególnienie	Ogólna suma wydat- ków	P O K R Y C I E		
			środki własne	zapo- mogi Min.Rol.	zapo- mogi Sejmik.
VI. Sekcja Kół Gosp. Wiejskich.					
1	Kupno jednej maszyny dla szycia dla instruktorski	470			470
2	Nabycie warsztatu tkackiego	200			200
3	Nabycie 2 apteczek podręcz.	100			100
4	3 miesięczne kursy szycia w 6 miejscowościach	3480	1000	2480	
5	3 dniowe kursy higieny w 6 miejscowościach	180	180		
6	3-y dniowe kursy ogrodn.- pszczelnicze	240		240	
7	5-o dniowe kursy gotowania w 5 miejscow.	300	300		
8	Skompletowanie biblioteczki	200		200	
9	Prenumerata pism	80	80		
RAZEM . .		5250	1560	2920	770

Wyjaśnienie do preliminarza Budżetowego Nowogródzkiego Wojewódzkiego Towarzystwa Rolniczego.

Nowogródzkie Wojewódzkie Towarzystwo Rolnicze zrzesza wszystkie Okręgowe Towarzystwa Rolnicze działające na terenie woj. Nowogródzkiego na zasadach całkowitej autonomji zastrzeżonej w statucie. Personel fachowy Nowogródzkiego Wojewódzkiego Towarzystwa Rolniczego nadaje właściwy kierunek pracy instruktorów rolnych i asystentów kontroli obór, kontroluje ich działalność i wykonuje szereg prac wchodzących w zakres instytucji centralnej. Z rozwojem pracy w poszczególnych Towarzystwach Okręgowych powstaje konieczność odpowiedniego rozbudowania centrali wojewódzkiej przez zorganizowanie odpowiednich sekcji troszczących się o rozwój danej dziedziny gospodarczej i nadanie właściwego kierunku odpowiadającego miejscowym warunkom przyrodniczym i rynkom zbytu. W 1927 roku praca Nowogródzkiego Wojewódzkiego Towarzystwa Rolniczego i w poszczególnych okręgowych Towarzystwach Rolniczych o tyle się rozwinęła, że obecny szczupły personel nie mógł nadążyć zapotrzebowania, pomimo największego poświęcenia się pracy społecznej. Rozwój życia gospodarczego idzie w bardzo szybkim tempie: powstają nowe placówki gospodarcze jak Związek Producentów Sera, Hodowców Trzody Chlewnej, właściciele sadów owocowych, wymagających fachowego kierownictwa, wyspecjalizowanego w danej dziedzinie produkcji rolnej.

Praca oświatowa na wsi prowadzona równorzędnie z pracą fachową wymaga od pracowników wszechstronnego wykształcenia i specjalnych zdolności umiejętności wywierania na nieświadomione masy ludności dobrego wpływu. Stawiając takie wymagania swoim pracownikom Nowogródzkie Towarzystwo Rolnicze powiększyło pobory w porównaniu z rokiem poprzednim. Jeśli się uwzględni niezmiernie ciężkie warunki pracy na wsi złą komunikację i brak ludzi wykwalifikowanych i dobrze obznajomionych z naszym terenem, place nasze wcale nie będą wygórowane. Wydatki rzeczowe są o tyle uwzględnione o ile to jest niezbędne dla normalnej pracy personelu: pomoce naukowe, niezbędne przyrządy, aparaty i t. d. lub dla propagandy pewnych zdobyczy techniki rolnej nieznanych w naszych miejscowościach. Nowogródzkie Wojewódzkie Towarzystwo Rolnicze mając doświadczenie na ziemiach rosyjskich pragnie w drodze przekonania najszerszych warstw rolniczych wprowadzać nowe metody stosowane w rolnictwie, a nie narzucać je stwarzając szereg punktów takich jak wypożyczalnie maszyn rolniczych mających charakter stale użytkowy a nie propagandowy. Nowo-

gródzkie Wojewódzkie Towarzystwo Rolnicze jako dobrowolna organizacja rolnicza zrzeszająca najbardziej uświadomionych rolników dąży do zdobycia własnych środków na wykonywanie pracy fachowej. Wobec jednak obowiązku społecznego względem zupełnie jeszcze ciemnych i nieuświadomionych mas nierozumiejących znaczenia organizacji, którymi należy zaopiekować się, a które ze względu na stan majątkowy mogą wpłacać za ledwie minimalne składki członkowskie, zwracamy się o subsydjum do Ministerstwa Rolnictwa i Sejmików z tym budżetem prosząc o pokrycie tych sum których w żadnym razie z własnych dochodów uzyskać nie możemy. Sumy te są konieczne dla wykonania zadania dla instytucji społecznej kulturalno-oświatowej jaką jest Now. Woj. Tow. Roln.

I. Adminlstracja Now. Wojew. Rolniczego Towarzystwa.

Jest całkowicie pokrywana ze środków własnych. Prelimiuje się na ten cel ogółem 13.760 zł.

II. Dział Rolny.

1) na pobory inspektora rolnego, jednocześnie kierownika ogólnego preliminuje się 7,200 zł. rocznie, a 600 zł. miesięcznie. W porównaniu z poprzednim rokiem pobory są zwiększone o 200 zł. miesięcznie.

Wobec zwiększenia poborów urzędników państwowych i wzrost drożyzny okazuje się niemożliwym utrzymanie odpowiedniego pracownika przy poprzednim wynagrodzeniu. Również zostały zwiększone wydatki na rozjazdy do 200 złotych miesięcznie, gdyż praktyka wykazała niezbędną częstych wyjazdów jak dla skontrolowanie czynności inspektorów tak też dla wykonania prac fachowych, wchodzących w zakres kierownika ogólnego i inspektora rolnego (odczyty na Walnych Zebraniach O.T.R., organizacja doświadczelniowa, organizacja i lustracja gospodarstw wzorowych i t. p.)

3) Nowogródzkie Wojewódzkie Towarzystwo Rolnicze pragnie mieć w swoich pracownikach pionierów nowoczesnych zdobywszy techniki rolnej. Skromne wynagrodzenie personelu nie daje im możliwości nabywać drogich dzieł i czasopism. Wobec tego niezbędnym jest skompletowanie podręcznej biblioteki z najnowszych dzieł, na co preliminujemy 500 zł., pokrywane z subsydjum Ministerstwa Rolnictwa. Z biblioteki tej korzystałoby również członkowie T-wa i kółek Rolniczych.

4) Ponieważ w Województwie Nowogródzkim sprowadzane drogie odmiany zbóż oryginalnych nie dają wszystkich korzyści z braku środków w instytucjach Rolniczych na kwaiifikacje zbóż,

Now. Woj. Tow. Rol. prosi o subsydjum na ten cel w wysokości 400 złotych rocznie z tem że sumy te będą wykorzystane na wydatki związane z kwalifikacją zbóż u drobnych rolników. Większa własność będzie sama ponosiła koszty kwalifikacji. Ogółem na dział rolny prosimy Ministerstwo Rolnictwa o subsydjum 10.500 złotych.

III. Dział hodowlany.

1) Pobory inspektora hodowlanego zwiększono w porównaniu z poprzednim rokiem o 200 złotych to jest rocznie wynosi 7.200 zł. a 600 zł. miesięcznie. Brak hodowców i ciężkie warunki Wojew. Nowogr. dłuższy czas nie dawały możliwości Now. Woj. Tow. Rol. zaangażować odpowiedniego pracownika z wyższem wykształceniem, zwiększenie, więc poborów jest niezbędne by utrzymać dobrą siłę fachową.

2) Ponieważ praca inspektora hodowlanego polega na ciągłych wyjazdach dla lustracji obór, licencjonowanie i zaciąganie sztuk zarodowych do ksiąg, kwota 200 złotych jest minimalną nawet przy uwzględnieniu większej własności obowiązanej dawać środki lokomocji.

3) Praca nad podniesieniem hodowli w kilku Okręgowych Towarzystwach Rolniczych (Nieświeskim i Słonimskim) tak się rozwinęła, że okazuje się niezbędnym utrzymanie pomocnika inspektora hodowlanego, któryby miał w specjalnej pieczy takie powiaty, gdyż pragniemy nie obciążać zbytńo budżetu sejmików personaljami w przekonaniu, że inspektor hodowli razem z instruktorem hodowlanym doskonale mogą obsłużyć całe województwo przy obecnym stanie hodowli. Na pobory instruktora hodowlanego prelinujemy 400 zł., a na koszty jego rozjazdów 150 zł. Razem rocznie wypada kwota 4.800 zł. na pobory i 1.800 zł. na rozjazdy pokrywane subsydjum Min. Rol.

Druki i księgi hodowlane są pokrywane z własnych środków.

Podobnie jak w dziale rolnym pragniemy skompletować biblioteczkę najnowszych dzieł traktujących o chodowli. Na ten cel prelinujemy 500 zł. pokrywane z subsydjum Ministerstwa Rolnictwa.

7) Celem zebrania danych o stanie hohowli inwentarza żywego w Woj. Now. niezbędnym jest aparat fotograficzny, na co prelinujemy 600 zł. pokrywane z subsydjum Min. Rol.

8) Celem naocznego wykazania opłacalności racjonalnego żywienia krów szczególnie tam, gdzie są mleczarnie Now. Woj. Tow. Rol. zamierza przeprowadzić pokazowe żywienie w 35 miejscowościach Koszta miesięcznego żywienia, wyniosą mniej więcej 100 zł. razem 3.500 zł. pokrywane z subsydjum Min. Rol.

9) Koszty lincencji klacz Now. Woj. Tow. Rol. zamierza pokryć z własnych środków, pobierając opłaty za zalicenjonowanie sztuki.

10) Z rozwojem mleczarni spółdzielczych hodowla trzody chlewnej mająca szczególne znaczenie dla drobnej własności, wymaga fachowej opieki i właściwego kierownictwa. Now. Woj. Tow. Rol. zorganizowało związek hodowców trzody chlewnej i zamierza zaangażować instruktora specjalistę. Na pobory prelininuje 400 zł. miesięcznie, rocznie 4.800 złotych.

11) Pokrycie kosztów podróży 150 zł. miesięcznie. Razem pozycje 10 i 11 wyniosą rocznie 6.600 zł. pokrywane z subsydjum Min. Rol.

12) Now. Woj. Tow. Rol. korzysta z pomocy fachowej inspektora hodowli owiec p. Terleckiego zaangażowanego przez Okr. Tow. Rol. na 4 wojowództwa półn.-wschodnie. Ponieważ p. Terlecki niema odpowiednich środków na rozjazdy, Now. Woj. Tow. Rol. pragnąc zbadać pogłowie owiec i odpowiednio pokierować hodowlą musi znaleźć środki na pokrycie kosztów rozjazdów. W przypuszczeniu, że w ciągu 4-ch miesięcy da się to wykonać prosimy Min. Rol. o subsydjum na ten cel w wysokości 1.000 zł. licząc 250 zł. miesięcznie.

13) Ponieważ w większej mierze zajmuje się hodowlą owiec drobna własność, nie jest możliwym zdobycie środków na kupno niezbędnych przyrządów. Signa Now. Woj. Tow. Rol. zakupimy z własnych środków, natomiast na kupno przyrządów prosimy o subsydjum w kwocie 410 złotych.

14) W celu rozpropagowania skutecznego działania na motylkę „Distolu“ prosimy Min. Rol. na kupno 100 pigulek subsydjum w kwocie 200 złotych.

15) Wobec tego, że hodowla drobiu ma bardzo ważne znaczenie jak dla bilansu handlowego, tak też i dla dochodowości gospodarstw niezbędnym jest nadanie właściwego kierownictwa tej dziedzinie gospodarczej. Now. Woj. Tow. Rol. traktuje hodowlę drobiu jako samodzielną dziedzinę gospodarczą, a nie poboczne zajęcie domowe gospodyni. Dla tego zamierza zaangażować instruktora-kę specjalistę-kę na pobory prelininujemy 400 zł. miesięcznie, rocznie 4.800 zł., pokrywane z subsydjum Min. Rol.

16 Koszty rozjazdów w $\frac{1}{3}$ t. j. 50 zł. miesięcznie pokrywamy z własnych środków, zaś o 100 zł. miesięcznie prosimy o subsydjum. gdyż przypuszczamy, że instruktor-ka hodowli drobiu będzie pracował-a w większej mierze dla drobnej własności.

17) Now. Woj. Tow. Rol. zamierza zakupić jeden inkubator, który będzie oddany pod specjalną opiekę instruktora-ki hodowli drobiu i umieszczony przy najlepiej pracującym Kole Gospodyń Wiejskich w Skrzybowcach, gdzie projektuje się zor-

ganizowanie stacji drobiowej. Na ten cel prosimy Min. Rol. o subsydjum w wysokości 600 zł.

18) Now. Woj. Tow. Rol. zamierza co rok prowadzić kursy hodowli drobiu. Na razie prosimy Min. Rol. o subsydjum dla jednej uczenicy w Jolinie w kwocie 700 zł. na ukończenie 10-cio miesięcznego kursu a 70 zł. miesięcznie. Ogółem na dział hodowlany prelinujemy 42.110 zł. w tem 5.800 zł. własnych środków i 36.310 zł. z subsydjum Min. Rol.

IV. Dział mleczarski.

1) Dodatek do poborów instruktora mleczarskiego w kwocie 150 zł. miesięcznie (obecnie instruktor mleczarski otrzymuje tylko 300 zł. miesięcznie) wynosi rocznie 1.800 zł. pokrywane z Subsydjum Min. Rol.

2) Pobory instruktora serowarskiego a 500 zł. miesięcznie wynosi rocznie 6.000 zł., w tem 1.200 zł. środków własnych, zaś o 4.800 zł. prosimy Min. Rol. Instruktor serowarski jest niezbędny wobec powstania związku producentów sera mającego na zasadzie sztyndaryzację serów i organizację zbytu, fachowe kierownictwo wobec tego jest niezbędne.

3) Rozjazdy instruktora serowarskiego będą pokrywane z własnych środków.

V. Dział rachunkowości rolnej.

1) Pobory instruktora rachunkowości rolnej już zaangażowanego od 1 stycznia r. b. pokrywać będziemy do nowego roku budżetowego t. j. do 1. IV r. b. z własnych środków. Ponieważ mamy szereg zgłoszeń na prowadzenie rachunkowości wśród drobnej własności prosimy Min. Rol. o subsydjum na pokrycie połowy poborów t. j. 2.400 zł. rocznie.

2) Koszty jego rozjazdów pokrywamy z własnych środków, w $\frac{1}{3}$ rocznych wydatków t. j. 600 zł., zaś o $\frac{2}{3}$ wydatków t. j. 1.200 zł. prosimy Min. Rol. o subsydjum, gdyż dojazd instruktora rachunk. rolnej do drobnej własności jest niezbędny celem sporządzenia inwentury i zamknięcia bilansu, jak również ciągłej kontroli w ciągu roku.

3) i 4) wydatki biurowe, porto i druki pokrywamy z własnych środków.

VI. Sekcja Inniarska.

1) Dotychczas Now. Woj. Tow. Rol. nie miała specjalnego instruktora Inniarskiego, posiłkując się dorywczo pomocą fachową p. Stankiewicza dopłacając mu 200 zł. miesięcznie łącznie

z rozjazdami. Obecnie praca w tym zakresie tak się rozwinęła, że niezbędnym jest utrzymanie stałego instruktora. Na ten cel prosimy Min. Rol. o subsydjum w kwocie 4.800 zł. rocznie.

2) Na rozjazdy instruktora lniarskiego prelinujemy 150 zł. miesięcznie, co wynosi rocznie 1.800 zł. pokrywane z subsydjum Min. Rol.

3) Wykonanie 20 doświadczeń z 6-ma odmianami lnu oryginalnego (Saginer Fieber, Dzieśniński, Wolożyński, Ryski „Dołguniec“ Holenderski niebieski i grubo-ziarnisty) wyniesie 1.030 zł. na nasiona (35 kg. na każde doświadczenie przy 3-krotnym powtórzeniu a zł. 1.50. — za jeden kg. nasienia oryginalnego. Pozostała kwota 920 zł. będzie użyta na doświadczenie upraw.

4) Wobec konieczności kwalifikacji i plantacji lnianych, celem uniknięcia w przyszłości importu nasienia siewnego prelinujemy na rozjazdy komisji kwalifikacyjnej 2.800 zł. licząc 20 zł. dla każdego z 3-ch członków komisji przy 30 wyjazdach. Ponieważ kwalifikacja ta ma na celu zaopatrzenie drobnej własności w nasiona dobrej własnej produkcji, a więc tańszego, prosimy Min. Rol. na ten cel o subsydjum w wysokości 2.800 zł.

5) Dla zachęcenia drobnych rolników do uprawy lnu Now. Woj. Tow. Rol. projektuje premjowanie wybitnych zasiewów lnianych. Na ten cel prelinujemy 1.050 zł. z własnych środków i 1.050 zł. z subsydjum Min. Rol.

VII. Dział oświatowy.

1) Organizację 2-ch Walnych Zjazdów odczytowych Now. Woj. Tow. Rol. pokrywa z własnych środków, prelinując na ten cel 1.000 zł.

2) Na kupno przezroczy do latarni projekcyjnej prosimy Min. Rol. o subsydjum w kwocie 800 zł.

3) Na skompletowania ogólnej biblioteki rolniczej i prenumeratę pism fachowych prosimy Min. Rol. o subsydjum 1000 zł.

VIII. Dział łąkarski.

1) Wobec intensywnie rozwijającej się akcji meljoracyjnej powstaje konieczność stałej opieki nad łąkami zmeljorowanymi. Szczególnie ważnym jest dostarczenie nasion traw i układanie odpowiednich mieszanek na łąki doprawione. Now. Woj. Tow. Rol. zamierza zaangażować specjalistę Instruktora łąkarstwa, prelinując na jego pobory 400 zł. miesięcznie, rocznie 4.800 zł. pokrywane w $\frac{3}{4}$ z subsydjum Min. Rol., a w $\frac{1}{4}$ ze środków własnych.

2) Ponieważ akcja podniesienia kultury łąk, wymaga zbawanie flory, jakości gleby i stosunków wilgotnościowych, niezbędne są częste wyjazdy instruktora łąkarstwa. Na ten cel preliminujemy 150 zł. miesięcznie- rocznie 1.800 zł., pokrywane z subsydjum Min. Roln. do wysokości 1440 zł. pozostałe zaś 360 ze środków własnych.

3) W roku bieżącym mają być wykonane doświadczenia z zastosowaniem mieszanych traw i nawozów sztucznych. Na ten cel preliminujemy 300 zł., pokrywane z subsydjum Min. Rol.

Dla wykonania doświadczeń uprawowych na łąkach niezbędnem jest nabycie wała dla torfów i pługa łąkowego. Na ten cel preliminujemy 600 zł., pokrywane z subsydjum Min. Rol.

5) Na skompletowanie podręcznej biblioteczki z tego działu preliminujemy 300 zł. pokrywane z subsydjum Min. Roln. Ogółem na dział łąkarski preliminuje się 7.800 zł., w tem 1.560 złotych z własnych środków i 6.240 zł. z subsydjum Min. Rol.

IX. Dział ogrodniczo-pszczelniczy.

1) Wobec zaniedbania istniejących sadów owocowych i potrzeby zakładania sadków handlowych w komasujących się wsiach niezbędnem jest fachowe kierownictwo. Instruktor ogrodniczo-pszczelniczy w porozumieniu z innymi instruktorami ogrodniczo-pszczelniczymi, działającymi na terenie woj. Nowogródzkiego prowadziłby pracę fachową szczególnie w kierunku doboru odpowiednich odmian, pielęgnacji sadów starych i organizacji pszczelarzy. Na pobory jego preliminuje się 4.800 zł. rocznie, a 400 zł. miesięcznie.

2) Koszty rozjazdów instruktora ogrodniczo-pszczelniczego będą pokrywane częściowo z własnych funduszy do wysokości 600 zł. (lustracja sadów większej własności) częściowo z subsydjum Min. Rol. do wysokości 1.200 zł. Razem na rozjazdy preliminuje się 1.800 zł., a 150 zł. miesięcznie.

3) Dla propagandy sadownictwa wśród miejscowego włościanstwa projektuje się 20 sadków wzorowych po 30 drzewek, a 3 złote za drzewko, na co prosimy Min. Rol. o subsydjum do wysokości 1.800 zł.

4) Dla umożliwienia instruktorowi ogrodniczo-pszczelniczemu, samodzielnej pracy w drobnych gospodarstwach, nie posiadających odpowiednich narzędzi, niezbędnem jest zaopatrzenie go w niezbędne przyrządy na co preliminujemy 1.000 zł. pokrywane z subsydjum Min. Rol. Ogółem na dział ogrodniczo-pszczelniczy preliminujemy 9.400 zł. w tem 600 zł. własnych środków zaś 8.800 zł. z subsydjum Min. Rol.

X. Sekcja leśna.

1) Wobec wzmożonej niepomiernej eksploatacji lasów, powstaje konieczność fachowego kierownictwa w zakresie zalesienia porębów, nieużytków, jak również dokształcania służby leśnej u prywatnych właścicieli lasów. Now. Woj. Tow. Rol. zamierza powierzyć te prace inspektorowi leśnemu dla którego na pobory prelinujemy 6.000 zł. rocznie, a 500 zł. miesięcznie, pokrywane w połowie z własnych środków i z subsydjum Min. Rol.

2) Koszta organizacji biura leśnego w wysokości 500 zł. pokrywają się z własnych środków.

3) Celem zapoznania leśniczych i gajowych z nowoczesnymi metodami, prowadzenie gospodarki leśnej Now. Woj. Tow. Rol. zamierza przeprowadzić kursy dla służby leśnej. Na ten cel prosimy Min. Rol. o subsydjum w wysokości 500 zł

4) Na pomoce naukowe niezbędne dla przeprowadzenia kursów prelinujemy 500 zł. pokrywane z subsydjum Min. Rol.

XI. Sekcja Kół Gospodyń Wiejskich.

1) Poczynania poszczególnych sekcji Kół Gospodyń Wiejskich Okr, Tow. Rol. w zakresie organizacji kobiet wiejskich dla podniesienia kultury domowej przekraczają nieraz możliwości finansowe tych sekcji. Uwzględniając potrzeby dorywczej pomocy personelu Centrali (naprzykład w zakresie lotnych kursów gospodarstwa domowego) oraz kordynacji pracy pod jednym kierownictwem fachowym, Now. Woj. Tow. Rol. zamierza zaangażować inspektorę stałą objazdową Kół Gospodyń Wiejskich, na utrzymanie której prelinujemy 3.000 zł., a 300 zł. miesięcznie. Na pokrycie tego wydatku prosimy o subsydjum Min. Rolnictwa.

2) Na rozjazdy inspektorki Kół Gospodyń Wiejskich prosimy o subsydjum w wysokości 1.200 zł. rocznie, 100 zł. miesięcznie.

3) Wobec tego, że nie wszystkie sekcje Kół Gospodyń Wiejskich mogą utrzymać instruktorkę kroju i szycia Now. Woj. Tow. Rol. zamierza zaangażować taką instruktorkę przy sekcji woj., która będzie prowadziła kursy kroju i szycia na terenie działalności wymienionych sekcji. Na pobory instruktorki prelinujemy 2,400 zł., a 200 zł. miesięcznie, w tem 1.440 zł. własnych środków i 960 zł. z subsydjum rządowych.

4) Wobec konieczności fachowego kierownictwa nad intensywnie się rozwijającym przemysłem ludowym Now. Woj. Tow. Rol. zamierza zaangażować instuuktorkę tkactwa, Na ten cel prelinujemy 2.400 zł. rocznie, w tem 960 własnych środków i 1,440 zł. z subsydjum rządowych.

5) Wieś kresowa szczególnie jest zaniedbana pod względem oświaty — niezbędnem jest lustrowania dobrego wpływu kultury polskiej na życie wsi, do tego koniecznym jest kinematograf. Na ten cel prelinujemy 1.000 zł., pokrywane z subsydjum Wyznań Rel. i Oś. Publicznego.

6) Na organizację biblioteczki podręcznej dla personelu fachowego prelinujemy 500 zł., pokrywane z subsydjum Min. Rol. i Oś. Publicznego.

7. Na organizację odczytów i kursów z zakresu oświaty ogólnej prelinujemy 1.000 zł., pokrywane z subsydjum Min. Wyzn. Rel. i Oś. Publ,

8) Celem zapoznania gospodyń wiejskich z gospodarstwem domowym na zachodzie Polski Now. Tow. Rol. organizuje co rok wycieczki gospodyń wiejskich do Poznańskiego. Na ten cel prelinujemy 1,500 zł., w tem 500 zł. własnych i 1,000 zł. z subsydjum Min. Rol.

9) Wobec braku opieki lekarskiej na wsi, niezbędna jest pomoc w nagłych wypadkach Now. Woj. Tow. Rol. ma zamiar uruchomić 2 apteczki medyczne ze środkami dezynfekcyjnymi, na co prelinujemy 200 zł, pokrywane z subsydjum Min. Pr. i Opieki Społecznej.

XII. Pokaz jarmark.

1) Obwodowa wystawa rolnictwa w Baranowiczach w 1927 roku wykazała że rolnictwo w woj. wschodnich o tyle się dźwignęło z ruiny powojennej, że pożądanem jest każdy rok robić przegląd dobytku kulturalnego, jak również okazało się, że może z całym powodzeniem odbywać się wewnętrzna wymiana kultywowanych z powodzeniem odmian zbóż, materiału hodowlanego i t. p. Wobec tego Now. Woj. Tow. Rol. postanowiło co rok urządzać obwodowy pokaz-jarmark. Na ten cel prosimy Min. Rol. o wyasygnowanie 5.000 zł. na urządzenie takiego jarmarku. Jesteśmy przekonani, że w następnych latach takie pokazy-jarmarki będą samoopłacalne

---

Wyjaśnienia do preliminarzy budżetowych Okręgowych Towarzystw w Nowogródzkim Wojewódzkim Towarzystwie Rolniczym na 1928|9 r.

I. Dział ogólny.

a) We wszystkich 6-u Okr. Towarzystwach Rolniczych są przewidziani instruktorzy rolni, których pobory zostały podniesione do 400 złotych miesięcznie, gdyż jak praktyka wykazała dobrej

siły fachowej niema możliwości utrzymać przy takim wynagrodzeniu jak w roku poprzednim. Obecnie wszystkie O. T. R. utrzymują instruktorów rolnych częściowo z własnych środków jednak wobec zwiększonej pracy niezbędnem będzie zaangażować pomocników, na co absolutnie nie wystarczą własne szczupłe środki, tembardziej, że drobna własność ze względu na swój stan majątkowy może opłacać składki minimalne około 1 zł. rocznie. W każdym z 8-u O. T. R. (Baranowicze, Lida, Słonim, Wołożyn, Szczuczyn, Nowogródek, Stołpce i Nieśwież) chcemy utrzymać chociaż jednego instruktora rolnego z subsydjum Min. Rolnictwa, preliminując na każdego 4800 zł., co wyniesie razem 38.400 zł. oraz na rozjazdy, licząc po 150 zł.—rocznie 1800 zł., na wszystkie 8 Towarzystw 14.400 zł.—ogółem na pobory i rozjazdy subsydjum Min. Roln. 52.800 zł.

b) Subsydjum Sejmików na utrzymanie personelu fachowego do połowy wysokości uposażenia urz. państwowych w/g VII kategorii są przewidziane we wszystkich O. T. R. z wyjątkiem O. T. R. Nieświeskiego, gdzie Sejmik w drodze eksperymentu angażuje na własne środki personel fachowy, który będzie obsługiwał obie organizacje w równej mierze i O. T. R. Lidzkiego, które ma więcej środków i może obciążyć jak Min, Rolnictwa tak też i Sejmik.

c) O. T. R. Lidzkie preliminuje utrzymanie instruktora hodowlanego. gdy obszar powiatu i zbytne oddalenie od centrali wymaga utrzymania specjalisty, który będzie pod kierownictwem fachowem N. W. T. R. Połowę poborów—2400 zł. preliminuje z własnych środków, 1200 zł. z subsydjum Min. Roln. i 1200 zł. z subsydjum Sejmiku.

d) Pozatem O. T. R. w Lidzie preliminuje 3600 zł. na utrzymanie instruktora ogrodn.-pszczelniczego, w tem 1000 zł. własnych środków, 1300 z subsydjum Min. Roln. i 1300 z subsydjum Sejmiku. Ponieważ na terenie O. T. R. w Lidzie intensywnie prowadzi się komasacja i jest sporo sadów starych obecnie mocno zaniedbanych, niezbędnem jest utrzymanie instruktora ogrodn.-pszczelniczego, tembardziej, że powiat Lidzki jest zbyt duży i zbyt odległy od centrali. by personel N. W. T. R. mógł go dobrze obsłużyć.

e) Wobec wielkiego zapotrzebowania ze strony gospodyń wiejskich na pomoc fachową w zakresie organizacji gospodarstwa domowego. uprawy warzyw i t. p., wszystkie Okr. Tow. Rolnicze z wyjątkiem Szczuczyńskiego zapreliminowały wydatki na utrzymanie instruktorek Kół Gospodyń Wiejskich do wysokości 2400 zł. rocznie, a 300 zł. miesięcznie, w tem O. T. R. w Wołożynie, Baranowiczach. Nowogródki, Stołpcach i Lidzie preliminują po 1200 zł. rocznie z własnych środków, a pozostałe 2400 zł. z subsydjum Min. Rolnictwa, zaś O. T. R. w Słonimie preliminuje 1200 zł.

własnych, 1200 zł. z subsydjum Min. Roln. i 1200 zł. z subsydjum Sejmiku.

f) Wydatki biurowe, lokal, opał i światło wszystkie O. T. R. pokrywają z własnych środków i wyjaśnień nie wymagają.

II. Dział hodowlany.

Wszystkie Okr. Towarzystwa Rolnicze zdają sobie dokładnie sprawę jakimi drogami należy iść w celu podniesienia hodowli inwentarza dochodowego, to też we wszystkich Okr. Tow. Rolniczych z własnej inicjatywy powstają koła kontroli obór, utrzymywane przeważnie przez samych zrzeszonych w kołach. Baranowickie O. T. R. preliniuje 5.400 zł., w tem 2.700 zł. z własnych środków, a zaś o 2700 zł. prosi Min. Roln. Lidzkie Okr. Tow. Rolnicze preliniuje na utrzymanie 4 asystentów 7200 zł., w tem 3600 zł. z własnych środków, 1800 z subsydjów Min. Roln. i 1800 zł. z zapomogi Sejmiku. Okr. Tow. Rolnicze w Nieświeżu preliniuje na utrzymanie 2 asystentów kontroli obór 3600 zł., w tem 1800 zł. własnych środków i 1800 z subsydjów Min. Roln. Okr. Tow. Rolnicze w Szczuczynie preliniuje na utrzymanie 1 asystenta kontroli obór 1800 zł. w tem 600 złotych własnych środków i 1200 zł. zapomogi Min. Roln., to samo preliniują Okr. Tow. Rolnicze w Stołpcach i Wołożynie, zaś Okr. Roln. w Nowogródku preliniuje na utrzymanie 2 asystentów kontroli obór 3600 zł., w tem 1200 zł. z środków własnych i 2400 z zapomogi Min. Roln. Okr. Tow. Rolnicze w Stonimie również preliniuje na utrzymanie 2 asystentów kontroli obór 3600 zł., w tem 900 zł. własnych środków, 1800 subsydjów i 900 zł. zapomogi Sejmiku.

Organizację pokazów hodowlanych wszystkie Okr. Tow. Rolnicze preliniują pokryć z subsydjum Min. Roln., jedynie Okr. Tow. Rolnicze w Lidzie i Nieświeżu, najbardziej zaawansowane w hodowli, preliniują wydatki częściowo z własnych środków.

Kupno rozplodników i założenie gniazd owczych preliniuje się z zapomogi Sejmików, natomiast na kupno aparatów Gerbera preliniuje z subsydjów Min. Roln. a 500 zł. za każdy aparat, których ilość równa się ilości nowozałożonych kół kontroli obór.

Pokazowe żywienie inwentarza u drobnych rolników są pokrywane częściowo z własnych środków, częściowo z zapomóg Min. Roln. i Sejmików.

Premjowanie pokryć przez rasowych rozplodników są pokrywane z zapomogi Sejmików.

Wydatki na dział hodowlany w różnych Okr. Tow. Roln. są różne w zależności od rozwoju pracy w tym kierunku i ilości posiadanych własnych środków.

Dział rolny.

Wobec tego, że instruktor rolny nie może nadażyć dokończyć sprzętu plonu z poletek doświadczalnych, niektóre Okr. Tow. Roln. przewidują utrzymanie praktykantów do sprzętu doświadczeń na okres 3-ch miesięcy. Wydatek ten wobec tego, że doświadczenia takie są dokonywane przeważnie u drobnych rolników prelinują pokryć z subsydjów Min. Roln.

Skompletowanie stacji czyszczenia nasion z treszczotką do czyszczenia lnu lub bez niej zależnie od tego gdzie uprawiają len, jak również kupno narzędzi dla przeprowadzenia doświadczeń (młocarnie ręczne, planety, siewniki, głębosze i t. p.) są pokrywane z subsydjów Min. Roln. lub z zapomóg Sejmików. Wobec trudności zorganizowania Sekcji Maszynowych przy kółkach rolniczych wskutek nieuświadomienia ludności, celem naocznego wykazania korzyści ze spółkowego korzystania maszyn i ułatwienia zorganizowania szeregu takich sekcji propagandowych, Okr. Tow. Rolnicze prelinują pokrycie 25% wartości maszyn z subsydjum Min. Roln.. Podobnie dla rozpropagowania potrzeby prowadzenia rachunkowości rolnej, niektóre Okr. Tow. Rolnicze, mające zgłoszenia od drobnych rolników prelinują wydatki na kupno druków z subsydjum Min. Roln. i zapomogi Sejmików. Organizacje doświadczeń nawozowych i odmianowych, jak również pokazy uprawy roli przewidują niektóre Okr. Tow. Rolnicze pokryć częściowo z subsydjów Min. Roln. częściowo z zapomóg Sejmików oraz środków własnych.

Dział oświatowy.

W dziale oświatowym wszystkie Okr. Tow. Rolnicze przewidują wydatki na wycieczki członków kółek rolniczych na zachód Polski celem naocznego wykazania różnicy w kulturze rolnej, pokrywane częściowo z własnych środków, częściowo z zapomóg Min. Roln. i Sejmików, pozatem niektóre Okr. Tow. Rolnicze prelinują zwiększone wydatki na organizację kursów rolniczych i odczytów, na zakup biblioteczek i uzupełnienie starych w związku z rozwojem pracy w tych dziedzinach w poszczególnych Okr. Tow. Rolniczych, pokrywanych częściowo z własnych środków i zapomóg Min. Rolnictwa i Sejmików. Wobec tego, że nie wszystkie kółka rolnicze mogą się zdobyć na prenumeratę dostatecznej ilości pism rolniczych, przy dużej ilości umiających czytać (byli nauczyciele szkół ludowych, oficerowie i podoficerowie rezerwy z b. armji rosyjskiej) Okr. Tow. Rolnicze prelinują pokrycie z własnych środków.

Wobec przeludnienia wsi i nadmiaru inteligencji wiejskiej nie mającej własnych warsztatów rolnych, niezbędnem jest wykwalfikowanie takich jednostek w jakimkolwiek fachu (w danym

wypadku chodzi o przygotowanie kadrów mleczarzy i asystentów kontroli obór) wszystkie Okr. Tow. Rolnicze przewidują stypendja dla uczniów w specjalnych szkołach rolniczych.

Sekcja Kół Gospodyń Wiejskich.

Urozmaicona praca Sekcji Kół Gosp. Wiejskich oparta przeważnie na własnych środkach, obecnie tak się rozwinęła, że są niezbędne subsydja, gdyż drobne opłaty członkowskie samych gospodyń wiejskich i opodatkowanie się nielicznej ilości ziemiarek nie mogą wystarczyć na załatwienie wszystkich potrzeb finansowych. Wymienione w preliminarzu pozycje nie wszystkie mogą być pokryte z subsydjów Min. Roln., gdyż nie mają związku z rolnictwem. Wydatki umieszczone w rubryce subsydjów Min. Roln. należy rozumieć wogóle jako subsydja rządowe.

Dotychczasowa praca i doświadczenia wykazały, że akcja Kół Gosp. Wiejskich w zakresie organizacji kursów długoterminowych różnego rodzaju daje jaknajlepsze rezultaty, wiążąc wieś z kulturą polską, zwiększając potrzeby życiowe rolników i ucząc gospodynie praktycznego gospodarowania domowego.

Pozatem niektóre Okr. Towarzystwa Rolnicze przewidują kredyty przejściowe na zorganizowanie mleczarni, na budowę domów ludowych i na zakóp nasion siewnych.

Okręgowe Towarzystwo Rolnicze w Baranowiczach ma specjalny budżet na urządzenie wsi wzorowej w Zaosiu.

Rachunkowość rolna.

Stosownie do zapowiedzi w Nr. 4 „Biuletynu“ z dn. 1. 1. 1928 r. zostało zorganizowane przez W.N.T.R. biuro rachunkowości rolnej. Biuro będzie prowadziło oprócz rachunkowości rolnej, także rachunkowość wszystkich gałęzi przemysłu rolnego, układało bilanse miesięczne i roczne, sporządzało zeznania do Urzędów Skarbowych o dochodzie, i w razie potrzeby, występowało w Urzędach w imieniu swych klientów w obronie ich interesów. Ponadto biuro będzie prowadziło księgę dłużników i wierzycieli, pilnowało terminu płatności weksli, rat i t. p. Pomijając zagranicę, gdzie nie ma ani jednego rolnika, któryby rachunkowości nie prowadził, weźmiemy przykłady z Polski. Województwa Małopolskie przy T-wach Rolniczych i Wielkopolskie przy izbach rolniczych prowadzą rachunkowość oddawna.

Kongresówka przy C.T.R. prowadzi biuro od 18 lat. Grodno, Wilno, Łuck mają zorganizowane biura. Jedynie pozostało

w tyle nasze województwo, aczkolwiek część ziemian, w zrozumieniu własnych interesów prowadzą swoją rachunkowość w Warszawie i Grodnie, co bynajmniej nie jest dogodnie i kosztuje znacznie drożej. Obecnie mamy swoje biuro prowadzone przez specjalistów buhalterów i bankowców. Według tymczasowej stawki, każdy rolnik chcący korzystać z usług biura wpłaci Zł. 50—wpisowego i 1 zł. od hektara użytków. Stawka ta, w porównaniu ze stawkami, przyjętymi w innych biurach jest o wiele mniejsza. Ponadto każdy korzystający z biura ponosi koszt książki i druków,

Po zadeklarowaniu przynależności swej do biura przez poszczególnego właściciela obszaru kierownik biura wyjedzie do majątku celem sporządzenia inwentury i oceny wspólnie z właścicielem obiektu. Spisanie inwentury i ocena majątku jest niezbędna przy ustanawianiu w końcu roku czystego dochodu.

Biuro będzie prowadziło 30—40, a w niektórych większych i uprzemysłowionych obiektach do 40 rachunków w księdze głównej, tj. wykazie w cyfrach wszystkie działy rolnictwa, da możliwość rolnikowi przeprowadzenia ścisłej kalkulacji o opłacalności tego lub innego działu rolnictwa, uwidoczni dotychczasowe błędy i wogóle wprowadzi rolnika na drogę ulepszeń w gospodarce i postępu, co w obecnych ciężkich dla rolnictwa czasach ma ogromne i zasadnicze znaczenie.

Bez ujęcia cyfrowego poszczególnych działów gospodarki rolnej nie ma mowy o racjonalnym ulepszeniu. W czasach szalonego postępu w innych gałęziach pracy ludzkiej rolnictwo nie powinno pozostać na szarym końcu, a szukać dróg do rozwinięcia intensywnej gospodarki na swych warsztatach. Jedną z tych dróg to rachunkowość rolna. Poniesiony wydatek na rachunkowość jest tylko pozornym. W pierwszym rzędzie wydatek ten zalicza się do wydatków administracyjnych i jako takowy jest oderwany i uznany przez Urzędy Skarbowe przy ustalaniu podatku dochodowego, pomijając już inne wszelkie korzyści, wynikające z zorientowania się opłacalności lustrowania poszczególnych działów gospodarki rolnej.

Do biura rachunkowości rolnej powinni należeć wszyscy rolnicy bez względu na obszar posiadanej ziemi. Dla małej własności biuro będzie prowadziło rachunkowość bezpłatnie.

Chcący skorzystać z usług biura łaskawie zawiadomi kiedy mu będzie najdogodniej sporządzić inwenturę na miejscu przy udziale kierownika biura, który natychmiast po otrzymaniu zawiadomienia na miejsce wyjedzie

Stefan Baranowski

kierownik biura rachunkowości rolnej

N. W. T. R.

Odezwa Prezydjum C. T. R.

Zgodnie z uprzednio ogłoszonym porządkiem obrad Rada Główna C. T. R. w dniu 16 b. m. dokonała wyborów Prezydjum, które dały wynik następujący: Prezes — Kazimierz Fudakowski; vice-prezesi: Andrzej Maj i August Popławski, b. vice minister skarbu; sekretarze-członkowie Prezydjum: Jan Rudowski, prezes Okręgowego T-wa Rolniczego w Rypinie, Janusz Machnicki, dyrektor Spółki Akcyjnej Handlu Ziemioplodami i Wojciech Chmielecki redaktor „Gazety Gospodarskiej“; kooptowani przez Komitet członkowie Prezydjum: Eustachy ks. Sapieha, reprezentant województw wschodnich, oraz Piotr Potocki. — Ogółem na 8 członków Prezydjum pięciu weszło ponownie, a mianowicie p.p.: Prezes K. Fudakowski, vice-prezes A. Maj, J. Machnicki, P. Potocki i E. ks. Sapieha.

Świeżo wybrane Prezydjum C. T. R., mając na względzie świetne tradycje owocnej dla Rolnictwa i kraju działalności naszej Instytucji, kierować się będzie nadal ustalonymi w ciągu dwudziestolecia zasadami, w szczególności zaś istotnymi potrzebami rolnictwa, którym w miarę sił i możliwości starać się będzie zadość czynić. — Wobec zaś wytworzonej ostatnio sytuacji, Prezydjum stwierdza, że w zakresie zadań objętych Statutem Instytucji, stoi na stanowisku rzeczowej współpracy z Rządem i do takiej współpracy wzywa wszystkie Okręgowe Towarzystwa Rolnicze i Kółka Rolnicze.

Jednocześnie Prezydjum C. T. R. zwraca się z apelem do wszystkich rolników, zrzeszonych pod Sztandarem Centralnego Towarzystwa Rolniczego, zarówno gospodarzy małorolnych, jak i posiadaczy większych obszarów, w szczególności zaś do rolników uchylających się dotychczas od pracy społecznej, aby wszyscy w zgodzie i harmonii w pracy zbiorowej nad podniesieniem oświaty rolniczej i wzmożeniem produkcji brali czynny udział, pomnąc, że tylko na tej drodze należyty rozwój rolnictwa i przysporzenie krajowi dzielnych obywateli osiągnąć możemy.

Z poważaniem

Prezydjum

Centralnego Tow. Rolniczego

Sekretarz Prezydjum
C. T. R.

Jan Rudowski

W. Chmielecki

Kazimierz Fudakowski

August Popławski

P. Potocki

Pismo Pana Ministra Rolnictwa.

Prezes Nowogródzkiego Wojewódzkiego Tow. Rolniczego złożył w początku listopada r. ub. Panu Ministrowi Rolnictwa fotografie z Obwodowej Wystawy Rolniczej w Baranowiczach, na co otrzymał od P. Ministra pismo następujące:

Minister Rolnictwa. Warszawa dn. 8.XI.1927 r. Wielce Szanowny Panie. Miło mi zakomunikować Panu Prezesowi, że z przyjemnością oglądałem zdjęcia z Baranowickiej wystawy, świadczące o usilnej pracy nad podniesieniem tak dotkliwie przez wojnę zniszczonego rolnictwa na kresach, to też proszę uprzejmie o wyrażenie Wojewódzkiemu Nowogródzkiemu Towarzystwu Rolniczemu uznania za dokonaną pracę oraz życzenia powodzenia.

Z poważaniem

K. Niezabytowski

Z Organizacji Rolniczych.

—**Nowogródzkie Wojewódzkie Tow. Rolnicze.** 22 stycznia o 12 godzinie odbędzie się w Baranowiczach ogólne zebranie odczytowe Towarzystwa. Oprócz ogólnego sprawozdania z działalności i omówienia aktualnych spraw bieżących na zebraniu mają być wygłoszone odczyty, na które Towarzystwo zaprosiło szeroko u nas znanych pp. profesorów Rogoyskiego z Wilna i Prawocheńskiego z Krakowa oraz p. Dusogę z Warszawy, specjalisty z hodowli trzody chlewnej. W wigilję 21 stycznia o 12 godzinie w tymże lokalu Straży Ogniowej, co i Zebranie Ogólne odbędzie się posiedzenie ogólne Związku Chodowców Czerwonego Bydła Polskiego ziemi Nowogródzkiej oraz Sekcji Hodowlanej, na które Towarzystwo zaprasza wszystkich interesujących się hodowli.

25 i 26 lutego r. b. Towarzystwo organizuje w Baranowiczach pokaz-jarmark nasienny. Pragnąc, by pokaz ten nie tylko obrazował możliwie wszechstronnie produkcję nasienną naszego województwa, ale zarazem ułatwił zbyt i kupno nasion Towarzystwo dokłada starań, by prócz możliwie największej ilości wystawców miejscowych w pokazie wzięli udział i wybitni producenci zamiejscowi. Podczas pokazu odbędą się posiedzenia Sekcji Nasienej i Sekcji Rolnej Towarzystwa.

8 grudnia 1927 r. odbyło się zebranie Zarządu N. W.T.R. w obecności 9 członków pod przewodnictwem prezesa Rdułtowskiego. Na zebraniu omówiono sprawę wstrzymania subwencji

Państwowych dla C. T. R., program prac Towarzystwa na czas najbliższy, organizację biura rachunkowości rolnej, zatwierdzono regulamin, określający stosunek między władzami i personelem Wojewódzkiego i Okręgowych T. R. oraz normy diet dla pracowników i załatwiono szereg spraw bieżących. Z tych ostatnich ustalono termin i porządek styczniowego zebrania odczytowego, termin pokazu nasiennego, omówiono organizację Komitetu Pokazu-Jarmarku przemysłowo-rolniczego, projektowanego na wrzesień 1928 r. w Baranowiczach, zastanawiano się nad udziałem w Powszechnej Wystawie Krajowej 1929 roku, wreszcie omówiono sprawy związane z wydawnictwem „Biuletynu”, zalecając szersze poparcie jego przez O. T. R. i ich członków. Z zakresu programu prac na okres najbliższych miesięcy wykreślono działalność sekcji hodowlanej, nasiennej, Injarskiej i związku producentów sera litewskiego, oraz Okręgowych Towarzystw Rolniczych. Te ostatnie winny wykorzystać sezon zimowy przede wszystkim dla dokończenia szeroko i pomyślnie rozpoczętych w jesieni kursów rolniczych, ożywienia egzystujących i zakładania nowych kółek rolniczych, organizację mleczarni spółdzielczych i rozwój kół kontroli obór. Zgłoszono przytem zapotrzebowanie z powiatów na 6 nowych asystentów kontroli obór. Towarzystwo otrzymało narazie obietnicę Zarządu Szkoły Hodowlano-Mleczarskiej w Liskowie, że od 1 stycznia przyśle 3 abiturjentów. Biuro rachunkowości rolnej postanowiono uruchomić przy Towarzystwie w styczniu, angażując na jego kierownika p. Baranowskiego.

Od dnia 1 stycznia 1928 r. kierownictwo Sekcją Hodowlaną N. W. T. R. i Związkiem Hodowców Czerwonego Bydła Polskiego objął inspektor howlany p. Michaj Filcek.

— **Wołóżyńskie O. T. R.** 18 grudnia 1927 r. odbyło się w Wołóźnie zebranie organizacyjne Wołóżyńskiego Towarzystwa Rolniczego przy udziale 21 osób. Prócz rolników miejscowych na zebranie przybyli Starosta Wołóżyński p. Emeryk, prezes N. W. T. R. p. Rdułtowski i kierownik tegoż Towarzystwa inż. Bereśniewicz. Przewodniczył prezes Rdułtowski. Zebrani uchwalili jednogłośnie Towarzystwo niezwłocznie zorganizować, poczem został odczytany i przyjęty statut. Wysokość rocznych opłat członkowskich ustalono w zależności od przestrzeni posiadanego gruntu, mianowicie 5 zł. do 30 ha, 10 zł. do 100 ha, 15 zł. do 200 ha, 25 zł. do 300 ha, 50 zł. do 1000 ha i 100 zł. wyżej 1000 ha. Omówiono program pracy na czas najbliższy, wysuwając na plan pierwszy organizację kółek rolniczych i mleczarni spółdzielczych, przyczem p. Starosta Emeryk imieniem Sejmiku Powiatowego przyobiecał dla mleczarni całkowity kredyt na kupno maszyn i przyborów mleczarnianych. Postanowiono podczas zimy zorganizować kursy rolnicze oraz założyć koło kontroli

obór, do którego już podczas zebrania zapisano około 200 krów. Wskazywano na potrzebę uruchomienia z wiosną Koła Porad Sąsiedzkich. Szerszą pracę w powiecie prowadzi Sekcja Kół Gospodyń Wiejskich pod przewodnictwem p. Marji Wołczaskiej, która zawiązała się już w połowie 1927 roku; Sekcja ta zwłaszcza jej sekretarka p. Irena Wołczaska znacznie się przyczyniła do uruchomienia O. T. R. w Wołożynie. Po przyjęciu projektu preliminarza budżetowego na 1928/9 rok przystąpiono do wyboru władz Towarzystwa. Do Zarządu Wybrano na prezesa Jana hr. Tyszkiewicza, za wice-prezesa p. Mieczysława Wołczaskiego i na sekretarza p. Eryka Żmijewskiego. Do Rady Towarzystwa zostali wybrani: panna Irena Wołczaska i p.p. K. Achmatowicz, W. Adamowicz, Bochwic, Burzyński, Erdman, Jurik, Jermakowicz, Korzychowski, Różycki, Wolański i Wołożyński.

— **Nowogródzkie O. T. R.** Działalność Nowogródzkiego Okr. Tow. Rolniczego rozwijała się w ciągu ostatniego kwartału roku ubiegłego pomyślnie. Towarzystwo posiadało personel, składający się z instruktora, sekretarza i asystenta kontroli obór. Zorganizowano 14 kółek rolniczych we Wsielubiu, Wężowcu, Mirowszczyźnie, Dworcu, Daniłowiczach, Ozieranach, Pagirach, Nowosiołkach, Ignatowie, Horbatowiczach, Nowinach, Kamionce, Janowiczach i Skrobowie, liczących ogółem 544 członków. Przeprowadzono kursa oświatowe w Daniłowiczach, Ozieranach i Nowosiołkach przy udziale 470 słuchaczy. Wygłoszono w Kółkach 15 pogadanek rolniczych, zlustrowano 4 gospodarstwa i udzielono szereg porad. Założono 4 doświadczenia nawozowe pod oziminy w Wereskowie, Mogilnicy i Romanówce. Zorganizowano mleczarnię spółdzielczą w Wereskowie i przygotowano grunt do założenia jeszcze w 3 miejscowościach. Pokaz hodowlany we Wsielubiu udał się bardzo dobrze, gromadząc 247 sztuk inwentarza. Udzielono na nim 35 nagród rzeczowych i 10 listów pochwalnych. Uruchomiono koło kontroli obór.

W okresie sprawozdawczym odbyły się 3 zabrania zarządu i 1 walne przy udziale 60 członków i delegatów kółek. Program pracy Towarzystwa na okres najbliższy przewiduje dalszy jego rozwój.

— **Nieświeskie O. T. R.** Nieświeskie Towarzystwo główną uwagę zwraca w dalszym ciągu na pracę hodowlaną, rozwijając działalność kół kontroli obór. W ostatnim kwartale Towarzystwo założyło 4 kółka rolnicze w Saskiej Lipce, Mickiewiczach, Olchówce i Osmołowie, licząc ogółem 81 członków. Kółko w Osmołowie posiada bibliotekę rolniczą ze 100 tomów i zorganizowało spółkę maszynową.

Sejmik Nieświeski wystąpił z inicjatywą wzięcia całokształtu pracy rolniczej w swe ręce i dąży do ograniczenia działalności

organizacji rolniczych. Zdaje się być wątpliwem, czy próba ta wyjdzie dla rolnictwa miejscowego na dobre.

— **Słonimskie O. T. R.** W końcu roku ubiegłego Słonimskie Tow. Roln. zorganizowało 8 kółek rolniczych. Odbyły się kursy rolnicze w Ożginowiczach i Dziewiątkowiczach, które wysłuchało ogółem 120 osób. W Ożginowiczach organizuje się obecnie mleczarnia spółdzielcza. W Żyrowicach założono spółkę wodną. Sekcja Ziemianek i Kół Gospodyń Wiejskich prowadziła kursy i zorganizowała wystawę tkactwa ludowego w Słoniemiu. Obecnie sekcja rozpoczyna pracę nad założeniem stacji hodowli drobiu w Żyrowicach. W okolicy Żyrowic Towarzystwo zorganizowało koło kontroli obór.

— **Stołpeckie O. T. R.** Siedziba biura Towarzystwa została przeniesiona do m. Mira ul. Kościelna Nr. 3. Uruchomiono 4 Kółka rolnicze i prowadzi się praca nad zorganizowaniem mleczarni w Obrynie.

— **Szczuczyńskie O. T. R.** Od stycznia został zaangażowany instruktor rolny p. Włodzimierz Guz.

— **Baranowickie O. T. R.** W Baranowickim O. T. R. w ciągu ostatnich 3 miesięcy roku ubiegłego odbyło się 1 zebranie ogólne i 1 zebranie zarządu. Założono 1 kółko rolnicze w osadzie Braclawszczyzna, tak że ogółem Towarzystwo liczy ich 12. Zorganizowano filję mleczarni w Zaosiu i spółki maszynowe w Braclawszczyźnie, Zaosiu i Siewrukach. Spółka wodna w Zaosiu ma już gotowe plany robót meljoracyjnych, wykonanie których rozpocznie się z nastaniem wiosny. W Zaosiu przeprowadzono uchwałę o komasacji gruntów. Trzydniowe kursy rolnicze odbyły się w Mołczadzi, Siewrukach, Wielkim Podlesiu i Szpakowcach. Instruktor w okresie sprawozdawczym rozprzedał 40 książek i 51 kalendarzy rolniczych oraz pośredniczył w zaprenumerowaniu 11 egzemplarzy „Gazety Gospodarskiej”. Pokazy hodowlane odbyły się w Mołczadzi, Swojatyczach i Lachowiczach ostatni wspólnie ze Z. K. R. z N. Koło kontroli obór i Koło Porad Sąsiedzkich rozwijają się pomyślnie. Założono 9 doświadczeń odmianowych i nawozowych z oziminami.

Sekcja Ziemianek i Kół Gospodyń Wiejskich przeprowadziła dwumiesięczne kursy kroju i szycia w Zadwiei, zakończona pokazem robót i uroczystym obchodem. Sekcja otrzymała od prezeski p. Witoldowej Górskiej hojny dar w postaci domu w Baranowiczach i placu na szkołę gospodarstwa kobiecego, którą ma zamiar niebawem uruchomić.

— **Lidzkie O. T. R.** Lidzkie O. T. R. posiada obecnie 15 funkcjonujących kółek rolniczych; z nich w ostatnim kwartale

powstało jedno w Bucilach. Zarząd towarzystwa udzielił nagrody tym kółkom, które najwięcej i najlepiej dokonały prac, mianowicie Kółko w Bryndzeniatach otrzymało wagi dziesiętne, w Krupie bronę sprężynową i w Wołczynkach obsypnik. Kursy rolnicze odbyły się w 9 miejscowościach; ogółem było 679 słuchaczy. Prócz tego instruktorzy wygłosili 34 pogadanki i udzieliли 95 porad. Instruktor rozsprzedał 40 kalendarzy i 230 książek rolniczych i rozdał 30 broszur, a też pośredniczył w prenumeracie 5 egz. „Gazety Gospodarskiej“. Założono 12 doświadczeń z oziminami. Prócz dawnych 4 mleczarni zorganizowano 2 nowe w Baksztach i Galimyszczynie i filję w Wasiliszkach, oraz 2 kasy spółdzielcze w Dokudowie i Skrzybowcach. Koło Kontroli Obór obsługuje 300 krów. Odbyło się zebranie ogólne Tow. w obecności 140 członków i delegatów kótek, na którym m. in. p. Piątkowski wygłosił odczyt o hodowli.

Do Zarządów O. T. R.

Prosząc raz jeszcze Zarządy Okr. Tow. Rolniczych ziemi Nowogródzkiej o zwracanie się w sprawach subwencyjnych, sprawozdawczych i personalnych jak do Władz Państwowych tak i do C. T. R. tylko za pośrednictwem Nowogródzkiego Wojew. T. R. podajemy poniżej treść okólnika Nr. 1 z dnia 2 b. m. do wszystkich Wydziałów i Sekcji C. T. R.

Sekcja Tow. Rolniczych Kresów Wschodnich niniejszym komunikuje, iż na terenie Okręgowych Tow. Rolniczych Kresowych prace zarówno fachowe, jak i organizacyjne skoncentrowane są w organizacjach wojewódzkich: na terenie Wileńszczyzny w Wileńskim Tow. Rolniczym (Wilno, ul. Zawalna 9), Nowogródzkiej w Wojewódzkim Nowogródzkim Tow. Rolniczym (Baranowicze ul. Szosowa 172), Wołyńsk — w Wołyńskim Tow. Rolniczym (Łuck, 3-go Maja 5) i Polesia w Radzie Poleskiej Tow. Rolniczych (Brześć n/Bugiem ul. Dąbrowskiego Nr. 50).

W myśl powyższego Prezydjum C. T. R. poleca Wydziałom i Sekcjom wszelką korespondencję do Tow. Rolniczych tych rejonów w sprawach subwencyjnych, sprawozdawczych i personalnych, jako też sprawozdań od instruktorów O. T. R. kierować i żądać odbioru przez organizacje wojewódzkie.

Wyjątek od powyższego zarządzenia stanowić mogą tylko okólniki przesyłane do wiadomości o charakterze fachowym.

Poza tem wszelkie pisma wychodzące z Wydziałów i Sekcji C. T. R. do Okręgowych Tow. Rolniczych Kresowych winny być uzgadniane z Sekcją Kresową — ewentualnie w razie pilnych podawane po załatwieniu do jej wiadomości.

Z poważaniem

Prezydjum

Centralnego Tow. Rolniczego

Jan Rudowski

Sekcja Tow. Rolniczych
Kresów Wschodnich CTR.

(—) *K. Jokisz.*

K O M U N I K A T

Państwowego Banku Rolnego o kredytowaniu właścicieli średnich gospodarstw rolnych.

Na podstawie uchwały Rady Nadzorczej Państwowego Banku Rolnego, Oddział tegoż Banku w Wilnie przystępuje do kredytowania za pośrednictwem odpowiedzialnych Spółdzielni kredytowych, względnie powiatowych Kas Oszczędności właścicieli średnich gospodarstw rolnych o obszarze od 50 do 150 ha ziemi, posiadających obory, pod warunkiem, że gospodarstwa te przystąpią bądź do mleczarni spółdzielczych, bądź do powstających związków serowarskich.

I. Na akcję tę przyznacza się narazie na wojew. Wileńskie i Nowogródzkie po 500.000 zł. na każde.

Repartycję tych kredytów na poszczególne powiaty dokonają specjalnie powołane przez Panów Wojewodów komisje. W porozumieniu z temi komisjami zostanie ustalone przez Bank, za pośrednictwem jakich mianowicie instytucji kredytowych pożyczki te zostaną rozprowadzone.

Pożyczki będą wydawane na termin do jednego roku przy oprocentowaniu $9\frac{1}{2}\%$ w stosunku rocznym płatnem zgóry.

Instytucjom kredytowym rozprowadzającym ten kredyt wolno będzie pobierać nie wyżej 12% w stosunku rocznym bez doliczenia jakiegokolwiek prowizji.

II. Ubiegający się o pożyczki właściciele średnich gospodarstw rolnych winni będą składać podania do właściwych instytucji kredytowych. Do podań należy dołączyć następujące dokumenty: opinię spółdzielni mleczarskiej lub serowarskiej, względnie związku serowarskiego, do którego petent należy. Opinia winna stwierdzać, że petent jest członkiem spółdzielni i że dostarcza do spółdzielni wszystkie mleko ze swego gospodarstwa. Zobowiązanie petenta dostarczania całej ilości mleka ze swego gospodarstwa do spół-

dzielni, informacje według przewidzianego przez Bank wzoru o stanie majątkowym pożyczkobiorcy i poręczycieli oraz wzory ich podpisów. Ostatnie dwa dokumenty winne być urzędowo stwierdzone (Urząd Gminy, albo Starostwo, albo Notariusza).

III. Instytucje kredytowe, za pośrednictwem których kredyt ten będzie rozprowadzony zgłoszą się z podaniami do Państwowego Banku Rolnego o przyznanie im kredytu w wysokości ustalonej przy repartycji przez Wojewódzką Komisję Rozdzielczą, nadsyłając jednocześnie urzędowo stwierdzone informacje o stanie majątkowym proponowanych przez nich poręczycieli.

Na zabezpieczenie przyznanego kredytu instytucje kredytowe składać będą weksle własne żyrowane przez trzech majątkowo odpowiedzialnych członków i na ostatniem miejscu z żyrem spółdzielni wystawiającej weksel. Do weksli winne być dołączone deklaracje upoważniające Bank do wystawienia daty płatności zaopatrzone w opłatę stemplową w wysokości zł. 3. i podpisane przez pożyczkobiorcę i wszystkich poręczycieli. Wszystkie podpisy na deklaracji winne być urzędowo stwierdzone.

Ponadto w przeciągu dni 30-tu od podjęcia pieniędzy z P. B. R. instytucje kredytowe winne będą złożyć do Państwowego Banku Rolnego Oddział w Wilnie, w charakterze dodatkowego zabezpieczenia weksle poszczególnych pożyczkobiorców z ostatniem żyrem instytucji kredytowej rozprowadzający dany kredyt. Do weksli winne być dołączone wszystkie dokumenty wyszczególnione w punkcie II niniejszego komunikatu. W wypadku niezastosowania się instytucji kredytowej do powyższego warunku nastąpi przymusowe przedterminowe ściągnięcie udzielonego kredytu.

Państwowy Bank Rolny zastrzega sobie prawo roztaczania odpowiedniej kontroli nad użytkowaniem tego kredytu.

O ile będzie miał miejsce fakt niedostarczania mleka przez poszczególnych petentów do Spółdzielni Państwowemu Bankowi Rolnemu przysługiwać będzie prawo przedterminowego ściągnięcia kredytu od danego petenta.

Stałe Kursa Mleczarskie

Centralnego Towarzystwa Rolniczego w Liskowie.

Zarząd Stałych Kursów Mleczarskich Centr. T-stwa Rolniczego w Liskowie podaje do wiadomości, iż 5-cio miesięczny kurs mleczarsko-maślarski rozpocznie się dnia 1-go marca 1928 r. Za naukę wraz z utrzymaniem i mieszkaniem w internacie, przez cały czas trwania kursu (5 miesięcy) pobierać się będzie 400 zł., płatne w ratach miesięcznych zgóry po 80 złotych, oraz wpisowe w sumie 10 zł. jednorazowych.

Kandydaci zgłaszający się na kurs muszą się wykazać świadectwami: odbytej służby wojskowej (względnie zwolnieniem), ukończenia szkoły powszechnej (w zakresie 7-miu oddziałów), conajmniej 3 miesięczną praktyką we wzorowo prowadzonej mleczarni, świadectwem moralności, wystawionem przez miejscowego proboszcza, lub urząd gminny, oraz świadectwem lekarskiem, stwierdzającym stan zdrowia kandydata.

Wyżej wymienione zaświadczenia w oryginale, lub uwierzytelnionych podpisach wraz z metryką urodzenia i podaniem, należy składać do Wydziału Społeczno-Gospodarczego Centralnego Towarzystwa Rolniczego w Warszawie, ul. Kopernika 30 do dnia 1-go lutego 1928 roku.

W podaniu należy wymienić datę i miejsce urodzenia, życiorys, oraz dokładny adres pocztowy. Zakwalifikowani kandydaci, po przybyciu na kurs, muszą się poddać egzaminowi wstępnemu z arytmetyki i polskiego (kurs 7-mio Oddz. szkoły powszechnej).

Przybywający na kurs winni przywieść ze sobą pościel, siennik, ubranie do pracy, 2 białe fartuchy z rękawami, oraz trepy na drewnianych podeszwach.

Szkoły i kursy Rolnicze.

Państwowa Szkoła Rolnicza męska w Grzybowie pod Słanimem przyjmuje zapisy na kurs 11 miesięczny, rozpoczynający się 1 lutego r. b. Warunki przyjęcia: ukończone 16 lat, świadectwo z 5—6 oddziałów szkoły powszechnej względnie złożenie specjalnego egzaminu. Opłata wynosi 100 kg. żyta miesięcznie. Przy podaniu o przyjęcie należy przesłać własnoręcznie napisany życiorys, 2 fotografie, świadectwo szkolne, metryka i zobowiązanie rodziców lub opiekunów regularnego wnoszenia opłaty.

Przyjęci do szkoły kandydaci winni mieć ze sobą poduszkę, koc, siennik, 2 zmiany bielizny pościelowej i 3 osobistej, ubranie, rękawice, 2 ręczniki, szczotki do włosów, zębów i butów.

Wileńskie T-wo Rolnicze łącznie z Sejmikiem Wileńsko-Trockim organizują w Bukiszkach sześciotygodniowy kurs hodowlany, rozpoczynający się 10 stycznia. Opłata za utrzymanie 55 zł. i 10 zł. wpisowego.

Wystawa w Mysłowicach.

Magistrat miasta Mysłowice ogłasza, że w końcu czerwca lub początku lipca r. b. po zakończeniu budowy nowej Central-

nsj Targowicy organizuje w tym mieście wystawę bydła, trzody, owiec i zwierząt rzeźnych, produktów mięsnych i ubocznych oraz dotyczących urządzeń technicznych.

Wzywając do najszerszego udziału w wystawie magistrat prosi o zgłaszanie zawczasu eksponatów.

Targ Nasienny.

Staraniem Targów Wschodnich we Lwowie odbędzie się dnia 2, 3, 4 i 5 lutego 1928 roku Drugi Ogólno-krajowy Targ Nasienny w gmachu Izby Handlowej przy ul. Akademickiej 17, w odpowiednio ogrzanej i oświetlonej sali giełdowej.

Do wystawienia na Targu tym przyjmowane będą w próbkach okazowych nasiona zbóż jarych, koniczyny, traw, seradeli, łubinu, grochu, jarzyn okopowych, buraków, marchwi, brukwi, nasiona leśne, oraz nasiona mające zastosowanie w przemyśle (oleiste, cykorja, kminek, koper, mak i t. d.)

Wileńska

Stacja Oceny Nasion

Dnia 26.XI-1927 r.

Nr. 480.

Okólnik Wileńskiej Stacji

Oceny Nasion

Stosownie do polecenia Ministerstwa Rolnictwa. Stacja Oceny Nasion w Wilnie będzie dokonywać w dalszym ciągu badań zbóż konsumpcyjnych z plonów r. b. na wilgotność, za nieczyszczenie i wagę hektolitra.

Badania te potrzebne są dla Ministerstwa Rolnictwa łącznie do sprawy budowy elewatorów dla wewnętrznych i eksportowych potrzeb kraju. Prócz tego, badania te dadzą bardzo cenny materiał dla określeń na Stacji chwastów i chorób roślinnych, wyrządzających ogromne szkody i straty dla rolnictwa.

Wobec tak ważnych i doniosłych celów tych badań, Stacja Oceny Nasion w Wilnie zwraca się z gorącą prośbą do Sz. P. o łaskawe nadesłanie za zaliczeniem opłaty przesyłki pocztowej na Stację Oceny Nasion (Wilno, Zakretowa 1) przeciętnych próbek zbóż konsumpcyjnych z plonu r. b. żyta, owsa, jęczmienia i pszenicy), stosując do tego następujące zasady:

1. Każda próbka przesyła się w dobrze zakorkowanej i zalakowanej suchej $\frac{1}{2}$ litrowej butelce.

II. Wielkość próbki cała nasypana $\frac{1}{2}$ litrowa butelka.

III. Do każdej butelki z próbką wkłada się kartka z dokładnymi i czytelnie wypełnionymi określeniami:

1. Miejsce pobrania próby (wojew. powiat i miejscowość).

2. Z jakiej ilości i z jakiego zboża (jare czy ozime) pobrana próbka:

3. Czy zboże folwarczne, czy zbiorowe włościańskie;

4. Data pobrania próbki i podpis pobierającego próbkę.

IV. Każda próbka powinna przedstawić przeciętny charakter partii zbożowej.

UWAGA: Dla otrzymania przeciętnej próby można posługiwać się próbnikiem (sztecherem) wysypując przy jego pomocy z trzech miejsc każdego worka z różnych wysokości i głębokości, po 40—50 gr. ziarna.

Z partii, składającej się z 1—20 worków, należy brać próbę z każdego worka. Z partii większych (20—100 work.) bierze się próbę z każdego drugiego, trzeciego i t. d. worka tak, aby pobrać z całej partii około 20 prób pojedynczych w ogólnej ilości około 1 kg. ziarna. W razie braku próbnika, należy rozwiązać worki i brać próby ręką z różnych głębokości worka, lub, jeśli to możliwe, wysypać zboże z worka.

Próby pojedyncze danej partii zboża należy zsytać razem dokładnie wymieszać i z różnych miejsc pobrać znowu tyle zboża, aby zapelnąć nim całą $\frac{1}{2}$ litrową butelkę.

Stacja Oceny Nasion w Wilnie spodziewa się na wszechstronne poparcie ze strony Sz. P. tej tak doniosłej dla rolnictwa naszego Kraju akcji i zgóry składa podziękowanie za przesłanie wyżej wymienionych próbek zbóż konsumpcyjnych.

(—) inż. J. Szystowski

Kierownik Stacji

Ustawodastwo, Podatki i Komunikaty.

W sprawie rozporządzenia o zagospodarowania lasów.

Nieporozumienia, wynikające na tle interpretacji ustępu 1 art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24.7. 1927 r. o zagospodarowaniu lasów, niestanowiących własności Państwa, skłoniły Ministerjum Rolnictwa do ogłoszenia następujących wyjaśnień:

Jeżeli właściciel lasu przedstawił władzy do zatwierdzenia projekt planu urządzenia gospodarstwa leśnego (programu go-

spodarczego) (art. 8 i 9) lub też projekt zmian, wzgl. uzupełnień do istniejącego już planu (programu) (art. 12) i w ciągu dwóch miesięcy od dnia przedstawienia go właściwej do zatwierdzenia władzy, ani też nie został przez władzę powiadomiony, w jakim zakresie może podjąć zamierzone czynności, ani wreszcie, nie zwracając mu przedstawionego planu (programu, uzupełnień ust. 2 art. 10), wtedy właściciel po upływie tych dwóch miesięcy ma prawo podjąć w całości czynności gospodarcze, zamierzone w planie (programie, uzupełnienia), a czynności te nie są nieprawnymi w rozumieniu rozporządzenia i władza nie jest uprawniona do wstrzymania podjętych przez właściciela czynności gospodarczych, np. wyřębu. Jeżeli natomiast władza po upływie 2 miesięcy projektu planu (programu, uzupełnień) nie zatwierdzi, lub go wprawdzie zatwierdzi, lecz nie w tej formie, w jakiej został przedstawiony, właściciel lasu obowiązany jest po zawiadomieniu go o tem zastosować się do wydanego orzeczenia władzy,

Uprawnienia władzy i obowiązki właściciela ilustruje następujący przykład:

Właściciel lasu przedstawił Urzędowi Wojewódzkiemu do zatwierdzenia projekt planu urządzenia gospodarstwa leśnego w dniu 1.8. Termin dwumiesięczny, przewidziany w ustępie 1 art. 11 upływa zatem 1.10. Władza ma następujące możliwości:

1) Władza zatwierdza plan (ze zmianami czy bez zmian) i zawiadamia o tem właściciela przed 1.10., wtedy właściciel wykonywa przewidywane w zatwierdzonym planie czynności gospodarcze.

2) Władza nie zatwierdza planu i zawiadamia o tem właściciela przed 1.10. — wtedy właścicielowi nie wolno podjąć żadnych czynności gospodarczych (eksploatacji), przewidzianych w planie, który nie uzyskał zatwierdzenia.

3) Władza przed 1.10. zwraca plan właścicielowi w celu dokonania uzupełnień (art. 10) — wtedy właściciel nie może podjąć żadnych czynności gospodarczych, przewidzianych w zwróconym mu planie, musi po dokonaniu poprawek plan powtórnie przedstawić i od dnia ponownego przedstawienia planu zaczyna się na nowo bieg dwumiesięcznego terminu (ustęp 1 art. 11) z wszelkimi wynikającymi stąd następstwami.

4) Władza przed 1.10. zawiadamia właściciela, że nie zatwierdzając narazie planu, wskazuje mu okres (np. wyřęb 50% etatu rocznego), w którym wolno mu podjąć zamierzone w planie czynności — wtedy właściciel musi się zastosować do wskazania władzy, a wyřęby dokonane z przekroczeniem wskazanego mu zakresu, są nieprawne i karalne na zasadzie art. 42, względnie 43.

5) Władza nie wyda żadnego z zarządzeń od 1—4 przed 1.10. — wtedy właściciel ma prawo podjąć w całości czynności

gospodarcze zamierzone w planie. Czynności te są legalne i nie podlegają karze. Władza nie ma prawa ich wstrzymywać. Jeżeli np. właściciel przewidział w planie wyrąb jednorazowy całego pięciolecia, ma on prawo go tylko rozpocząć (podjąć, jak mówi ustęp 1 art. 11), a więc nie może go dokończyć, jeżeli otrzyma zawiadomienie o niezatwierdzeniu planu lub zatwierdzeniu go nie w tej formie, jak został przedstawiony. Otrzymawszy takie zawiadomienie, właściciel musi wstrzymać te podjęte już czynności, które są sprzeczne z zatwierdzonym lub niezatwierdzonym wogóle już planem. Jeżeli więc właściciel, przewidziawszy w przedstawionym planie jednorazowy wyrąb pierwszego pięciolecia, nie otrzymał w ciągu 2 miesięcy żadnego z zarządzeń, wymienionych w pkt. 1 — 4 i wskutek tego przystąpił do wyrębu całego pięciolecia i dokończył go zanim otrzymał zawiadomienia, że plan nie został zatwierdzony, lub został zatwierdzony, lecz bez zezwolenia na jednorazowy wyrąb pięciolecia, — wtedy dokonany już wyrąb nawet całego pięciolecia jest legalny i karze nie podlega. Jeżeli natomiast w powyższym przykładzie właściciel przed otrzymaniem zawiadomienia o zatwierdzeniu planu bez zezwolenia na pięciolecie, względnie o niezatwierdzeniu planu wogóle, zdążył wyrąbać dopiero pierwsze 2 etaty roczne, nie ma on już prawa dokończyć wyrębu reszty pięciolecia jednorazowo, lecz tylko w terminach przewidzianych w planie, wzgl. wogóle nie wolno mu eksploatować lasu, jeżeli plan nie został zatwierdzony, a musi wtedy przedstawić nowy plan, uwzględniając, oczywiście, wyrąb poprzedni.

Ochrona lasów prywatnych

Stosownie do obowiązujących przepisów o zagospodarowaniu lasów, nie stanowiących własności państwa, prawo do orzekania czy lasy te podlegają ochronie, czy też nie, jak również upoważnienie na zmianę uprawy leśnej na inny rodzaj użytkowania, należy do wojewodów, Orzeczenie p. wojewody winno być poprzedzone dokładnem zbadaniem sprawy na miejscu.

Zalesianie nieużytków

Z początkiem roku bieżącego Ministerjum Rolnictwa przystępuje do rozdzielenia pozostałego jeszcze na bieżący rok budżetowy kredytu, przeznaczonego na subwencjonowanie zalesień nieużytków. Związki Samorządowe, które zamierzają ubiegać się o przyznanie im tych zasiłków na ogólnie obowiązujących warunkach, winny zgłaszać swe zapotrzebowania przez Urzędy Wojewódzkie nie później jak w początku miesiąca stycznia 1928 r.

(Dzień Polski)

Nowa taryfa towarowa

W Nr. 112 „Dziennik Ustaw“ z dn. 19 b. m. ogłoszona została nowa taryfa towarowa na P. K. P.

Taryfa ta wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1928 r.

Wojewódzka służba weterynaryjna

Minister Rolnictwa wydał pismo okólne w sprawie utworzenia samoistnych oddziałów weterynaryjki w kilku urzędach wojewódzkich. Zmiana ta zostaje wprowadzona, ponieważ dotychczasowa organizacja państwowej służby weterynaryjnej w urzędach wojewódzkich, a mianowicie załatwianie spraw weterynaryjnych w wydziałach Rolnictwa i Weterynaryjki, obejmujących swą działalnością również inne sprawy z zakresu działania Min. Rolnictwa, spotyka się częstokroć z poważnemi zarzutami. Wobec powyższego mają być utworzone za zgodą p. Ministra Spraw Wewnętrznych tytułem próby samoistne oddziały weterynaryjki w urzędach wojewódzkich: kieleckim, warszawskim, nowogródzkim, krakowskim, i lwowskim.

W tym celu właściwi pp. wojewodowie otrzymali polecenia:

a) aby z zakresu działania Wydziału Rolnictwa i Weterynaryjki wyłączone zostały sprawy weterynaryjne, a do załatwienia tych spraw utworzony został samoistny oddział weterynaryjki pod kierunkiem inspektora weterynaryjnego, podległego bezpośrednio p. wojewodzie lub wicewojewodzie, oraz

b) aby w związku z powyższą zmianą dotychczasowa nazwa „Wydział Rolnictwa i Weterynaryjki“ zastąpiona została nazwą „Wydział Rolnictwa“.

(Dzień Polski)

Z nasiennictwa

Sekcja Nasienna C. T. R., przypomina że zgłoszenia do doświadczeń porównawczych ogólnopństwowych ze zbożami jaremi: owsem, jęczmieniem i pszenicą jara, organizowanych przez Sekcję Centralną do Spraw Nasiennictwa przy Związku Polskich Organiz. Rolniczych, na warunkach przez Sekcję Centralną ustalonych—mogą być robione na piśmie do Sekcji Nasiennej C. T. R. (Warszawa, Kopernika 30), do dnia 20 stycznia 1928 r.

Zakaz przywozu pszenicy

W „Dzienniku Ustaw“ Nr. 117 z dn. 30. XII. 27 r. ukazało się rozporządzenie Rady ministrów z dn. 21 grudnia 1927 r. w sprawie zakazu przywozu pszenicy oraz mąki pszennej. W myśl tego rozporządzenia przywóz pszenicy (poz. tar. celn. 1 p. 1 b.) oraz

mąki pszennej (poz. tar. celn. 3 p. 1 b.) do obszaru celnego Rzeczypospolitej Polskiej jest zabroniony do dnia 29 lutego 1928 r. włącznie.

Minister skarbu w porozumieniu z ministrem przemysłu i handlu może zwolnić od powyższego zakazu pewne ilości pszenicy i mąki pszennej.

Rozporządzenie powyższe wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1928 r.

Wystawy i targi gospodarcze

Mogą być urządzane na mocy rozporządzenia Prezydenta z dn. 17. XI. r. b. jedynie za zezwoleniem, które udzielają zainteresowani Ministrowie. Nie dotyczy to jednak targów gminnych, spędów i pokazów zwierząt domowych.

Szczegółowe przepisy, dotyczące warunków, jakie winni wypełnić organizatorowie wystaw i targów gospodarczych oraz trybu nadawania odznaczeń, ustali rozporządzenie wykonawcze, które wydadzą Ministrowie Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa w porozumieniu z zainteresowanymi Ministrami.

Rolnik Ekonomista.

Nowe prawo łowieckie.

Wojna i jej następstwa, do których w pierwszym rządzie należało rozwielenione kłusownictwo, zadało straszliwy cios naszemu łowiectwu. Niejednolite prawodawstwo myśliwskie uniemożliwiło ochronę ginącego zwierzostanu.

Nowe prawo łowieckie (Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1927 r. D.U.R.P. Nr. 110, poz. 934) rozpoczyna nową epokę w dziejach polskiego myślistwa. Tworzy ono 100 hektarowe obwody łowieckie, jako minimalną przestrzeń terenu, na której wolno polować. Ustanawia 6 letni termin dzierżawy polowania, jako minimum czasu, niezbędnego do zaprowadzenia prawidłowej gospodarki leśnej. Określa wymagania konieczne do otrzymania karty łowieckiej, mające na celu ograniczenie ilości nieprawidłowych myśliwych.

Ochrona polowania ujęta jest w nowym prawie łowieckim w szeregu doniosłych punktów, normujących sprawę ochrony przyrody zgodnie z nowoczesnymi zdobyczami nauk przyrodniczych. Trucizna jest bezwzględnie zakazana, nawet w stosunku do drapieżników, Ograniczone jest również używanie wszelkich przyrządów raniących i kaleczących drapieżniki: wolno je chwycić albo w przyrządy zabijające, albo też żywcem. Wyniki, samostrzały, doly-ostrokoły i t.p. są bezwzględnie zabronione.

Całkowitej ochronie podlegają żubry, bobry, kozice, świ-staki, samice i cieleta łosia, jeleni, daniela, kozy i kozłeta sarny, niedźwiedzie od niedźwiedziątek, głuszyce, bażancice, czarne bociany oraz ciecioriki (z wyj. województw pñ.-wschodnich).

Minister Rolnictwa mieć będzie możność wprowadzać do-datkowe czasy ochronne. W pierwszym roku ochrona całkowita obejmie łosia, dropia i ginącą w naszych lasach bezlitośnie dotąd tęponą wiewiórkę.

Ważną zdobyczą dla szerokich mas włościanstwa jest roz-dział nowego prawa łowieckiego, mówiący o wynagradzaniu szkód łowieckich i o ochronie od tych szkód. Szkody wyrządza-ne w uprawach i płonach rolnych przez dziki, jelenie, daniela i sarny, obowiązany jest wynagradzać właściciel obwodu łowie-ckiego, w którym zwierzyna wyrządzająca szkodę ma przypu-szczalnie swoją stałą ostoję, lub dzierżawca, jeżeli polowanie w obwodzie łowieckim jest wypuszczone w dzierżawę. Spory rozstrzygane są przez sądy rozjemcze.

Surowe postanowienia karne dają mocną wiarę, iż nowe prawo łowieckie odrodzi nasze ginące zwierzostany. Wnykar-stwo np. karane jest grzywną do pięciuset złotych oraz aresz-tem do sześciu tygodni. Bardzo surowo karany jest handel nie-legalny zwierzyną, która ponadto konfiskowana będzie na rzecz zakładów dobroczynnych. Kara będzie wymierzana w podwójnej wysokości w razie popełnienia przekroczenia przez osobę, któ-rej powierzono nadzór nad przestrzeganiem przepisów łowiec-kich lub też przez osobę, która obowiązana jest do czuwania nad bezpieczeństwem publicznem. Kary będą niezwłoczne, ad-ministracyjne.

Zaprzyjężona straż łowiecka będzie miała prawo zatrzy-mywania osób dopuszczających się przestępstw łowieckich oraz zabierania broni, celem przekazania najbliższemu posterunko-wi policji.

Do dnia 1 marca 1928 r. wolno będzie polować tam, gdzie było wolno polować dotąd. Jednak przed dniem 1 lutego na-leży rozpocząć zgłaszanie w starostwach obwodów łowieckich. Jeżeli teren jest dzierżawiony, to wolno będzie na nim polo-wać aż do czasu wygaśnięcia dzierżawy. Obecne karty łowieckie ważne będą aż do wyjścia nowych, t. j. do dnia 1 marca 1928 r.

(Rolnik ekonomista)

Zakaz podziału gruntów.

Ministerstwo Reform Rolnych opracowało tezy do ustawo-wego ograniczenia nadmiernego podziału gruntów. Poniżej po-dajemy w streszczeniu projekt tez, które mają posłużyć do przy-gotowania odpowiedniej ustawy.

Za niedozwolony należy uznać taki podział gruntów, w którego wyniku dotychczasowe gospodarstwo albo też chociaż jedno z gospodarstw wydzielanych byłoby ze względu na swój obszar nieżywotne. Za żywotne uznaje się takie gospodarstwo, które jest zdolne zapewnić utrzymanie przeciętnej rodziny jego właściciela oraz dać jej możliwość zastosowania w niem jego pracy. Obszar, niezbędny dla takiego gospodarstwa, ustalać będzie dla poszczególnych okolic Państwa (okręgów ziemskich, powiatów lub ich części) Rada Ministrów na wniosek Ministra Reform Rolnych przy uwzględnieniu przeciętnego dla danej okolicy poziomu kultury rolnej, warunków gospodarczych i ekonomicznych. Gdyby wobec zmian, zaszłych w stosunkach miejscowych, Rada Ministrów obniżyła ustaloną poprzednio normę minimalnego gospodarstwa, utworzone uprzednio gospodarstwo minimalne przestaje być niepodzielne, jednak pod warunkiem, że nowopowstające gospodarstwo ma być żywotne.

Za niepodzielne zatem należałoby uznać osady, o których mowa powyżej, powstałe w wykonaniu ustawy o reformie rolnej, oraz gospodarstwa, co do których za życia czy po śmierci ich właściciela jeden ze współspadkobierców zgłosi życzenie otrzymania przy podziale spadku całej osady pod warunkiem spłaty innych współspadkobierców.

Nieodłączną przynależność osady niepodzielnej przy podziale spadku stanowi należący do masy spadkowej, a niezbędny do prowadzenia gospodarstwa, inwentarz żywy i martwy oraz zasiewy i zbiory.

Dziedzic osady niepodzielnej uprawniony będzie do korzystania z kredytu państwowego dla dokonania spłaty współspadkobierców. Kredyt ten będzie udzielany w listach zastawnych Państwowego Banku Rolnego wedle zasad i najwyższej normy statutu tego Banku.

W sprawie projektu też do ustawowego ograniczenia nadmiernego podziału gruntów odbyło się posiedzenie w Centralnym Towarzystwie Rolniczym z udziałem [rzeczoznawców i reprezentantów poszczególnych okręgowych towarzystw rolniczych oraz delegata Ministerstwa Reform Rolnych, na którym p. Z. Nadratowski wygłosił referat o niepodzielności gospodarstw oraz p. prezes Rosłonec o rozdrobieniu gospodarstw w Polsce.

(Rolnik ekonomista)

Walne zebranie członków związku hodowców czerwonego bydła polskiego.

Dn. 26 lutego r. b. o godz. 13 odbędzie się w sali Sejmikowej w Baranowiczach walne zebranie członków związku hodowców czerwonego bydła polskiego. — Na porządek dzien-

ny złoży się: 1) Sprawozdanie Zarządu, 2) Zmiana statutu, 3) Wolne wnioski, na które członków związku i wszystkich T. D., interesujących się hodowlą czerwonego bydła polskiego, najusilniej zaprasza.

Zarząd.

---

10 proc. nadzwyczajny dodatek do podatków.

Ogłoszono rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 19-go grudnia 1927 roku, na mocy którego pobór 10 proc. nadzwyczajnego dodatku do podatków przedłużony został aż do 31-go marca 1929 r.

10 proc. dodatek obowiązuje przy podatkach bezpośrednich, podatkach pośrednich, opłatach stemplowych, podatku spadkowym i od darowizn oraz przy zaległościach w tych podatkach.

10 proc. dodatek pobiera ta władza skarbowa lub samorządowa, która pobiera i sam podatek.

Ulgi w opłatach zaległości podatku gruntowego.

Celem umożliwienia spłaty zaległości podatku gruntowego właścicielom gospodarstw rolnych, którzy w latach gospodarczych 1925, 26 i 1926, 27 ponieśli znaczniejsze klęski elementarne, wyrażające się conajmniej w 40 proc. ubytku w zbiorach rolnych i z tego tytułu uzyskali odroczenie płatności podatku gruntowego, przypadającego za wspomniane lata do października 1927 r., Ministerjum Skarbu upoważnia Panów Naczelników Urzędów Skarbowych do udzielania — na indywidualne podania płatników — odroczeń płatności tych zaległości do dn. 1 października 1928 roku pod warunkiem natychmiastowego uiszczenia jesiennej raty roku bież. (o ile dotychczas nie została jeszcze wpłacona) oraz wpłacenia do dnia 15 marca 1928 roku, oprócz bieżącej wiosennej raty podatku gruntowego, jeszcze na poczet zaległości kwoty, równającej się conajmniej 100 proc. teje raty.

(Okólnik Min. Skarbu z dnia 28 XII 1927 r., № 9405 I).

Kredyty dla cegieł.

W związku ze wzmagającym się ruchem budowlanym i celem umożliwienia cegielniom produkcji cegieł w znaczniejszej ilości — Bank Gospodarstwa Krajowego zamierza udzielić kredytu obrotowego cegielniom, tak mechanicznej, jak i zwyczajnej produkcji cegieł.

Kredyt będzie udzielany w centrali i wszystkich oddziałach Banku.

Podania o kredyt przyjmuje oddział wileński Banku Gospodarstwa Krajowego.

Stopa procentowa ustalona została na 9 proc. w stosunku rocznym.

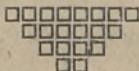
Poza kredytem obrotowym będzie Bank Gospodarstwa Krajowego udzielał w szczytym zakresie kredytów na doinwestowanie koniecznych urządzeń, przez które zdolność produkcyjna przedsiębiorstwa zostanie wydatnie powiększona. Oprocentowanie takie jak przy kredycie obrotowym.

(Kurjer Wileński)

Rata podatku majątkowego.

15 stycznia przypada termin płatności II raty podatku majątkowego.

Cena 50 groszy.

Wydawca: **Nowogródzkie Wojewódzkie T-wo Rolnicze**

Redaktor: **Konstanty Rdułtowski.**

Druk. Wyd. Pow w Nowogródku.

SYNDYKAT ROLNICZY W BARANOWICZACH

Spółdzielnia z ogr. odpow.

**SKŁAD MASZYN, NARZĘDZI ROLNICZYCH, ZBOŻA
i NASION.**

Oddziały:

Baranowicze—Rynek
Kleck—Ceperska 1.
Kosów Poleski

Adres telegr.:

Syndndykat Baranowicze
Telefon № 68.

PRZEDSTAWICIELSTWA:

T R A K T O R Y - C I Ą G Ó W K I

Zakładów Mechanicznych

„URSUS“

w Warszawie

Towarzystwa

„Alfa - Laval“

w Warszawie

oryginalne szwedzkie wirówki

„ALFA-LAVAL“ i „PERFEKT“

maszyny, naczynia i narzędzia mleczarskie.

T-wa Fabryki Motorów

„PERKUN“

w Warszawie.

SKF SZWEDZKIE KULKOWE ŁOŻYSKA

Sp. Akc. Przedsiębiorstw Technicznych

ZABOROWSKI i S-ka

w Warszawie

P E R L A K I

fabryki „**L w ó w e k**“

maszyny młyńskie.

BANK KREDYTU SPÓŁDZIELCZEGO

z ograniczoną odpowiedzialnością
w BARANOWICZACH
UL. U Ł A Ń S K A Nr. 3.

W Y D A J E członkom swoim pożyczki terminowe, w kwocie do 1200 złotych.

PRZYJMUJE wkłady terminowe i na rachunki bieżące oprocentowane.

PROWADZI oszczędnościowe wkłady szkolne

PRZYJMUJE na inkaso wszelkiego rodzaju dokumenta i weksle.

DOKONYWA wpłat na rachunek osób trzecich w granicach Rzeczypospolitej.

Wogóle załatwia wszelkie czynności w zakresie bankowości wchodzące.

Udział członkowski wynosi zł. 50 i wpisowe zł. 10.

Kasa czynna od godz. 10 do godz. 15.

Dnia 26 i 27 lutego 1928 r.

Odbędzie się w Baranowiczach staraniem Nowogródzkiego
Wojewódzkiego T-wa Rolniczego

Pokaz-jarmark nasienny

obejmujący teren całego Województwa Nowogródzkiego
Spodziewana jest znaczna ilość eksponatów miejscowych i zamiejscowych.

Ekspozyty należy przywozić względnie nadsyłać pocztą na imię Towarzystwa zawczasu, by najpóźniej 24 lutego mogły być odebrane, podając w załączeniu prócz nazwy odmiany, miejscowości gdzie została wyprodukowana, nazwiska i adresu producenta także ilość i cenę nasion posiadanych do zbycia.

Na pokaz będą przyjmowane nasiona zbóż jarych, lnu i innych roślin przemysłowych lubinów i strączkowych koniczyn, traw, roślin pastewnych, okopowych, warzyw i kwiatów

BIURO

rachunkowości rolnej

Nowogródzkiego Wojew. Towarzystwa Rolniczego

w Baranowiczach ul. Piłsudskiego 34

przyjmuje zgłoszenia właścicieli większych i mniejszych gospodarstw na prowadzenie rachunkowości rolnej. Opłata wynosi 50 zł. wpisowego i 1 zł. od hektara użytków. Drobnyim rolnikom rachunkowość będzie się prowadziła bezpłatnie. Do tych z właścicieli, którzy wpłacą wpisowe zł. 50 wyjedzie kierownik biura dla sporządzenia inwentury i oceny majątku. Biuro jest już czynne od 12 stycznia b. r.